

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

Oratio De S. Miachele Martyre A. Theodoro Metochita

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

AUCTORE H. D. *lemmate nuncupal orator. Neomartyres enim graeci vocare solent eos qui, clausa iconomachorum persecutione, a Turcis vel Arabibus pro Christo necati sunt. Ex his non paucos suis fastis ecclesia graeca inscripsit (1). Nostrum tamen Michaellem nec apud*

Synaxaristam qui plurimos e recentioribus illis D-martyribus congregavit, neque in catalogo quem nuper edidit archiepiscopus Chrysostomus Papadopoulos reperire contigit (2).

(1) De quibus breviter diximus, *Greek Neomartyrs*, in *The Constructive Quarterly* (New York),

t. IX (1921), p. 701-12. — (2) *Οί Νεομάρτυρες*, Athenis, 1922.

ORATIO DE S. MICHAELE MARTYRE

A. THEODORO METOCHITA

E codice Vindobonensi Philosophico graeco 95 (= V). Cf. Comm. praev. num. 1.

B *Εἰς τὸν νέον μάρτυρα Μιχαήλ¹.* Ε

Exordium ad imperatorem. 1. Ἐθαύμασα πολλάκις ἔγωγε κατ' ἑμάντων συννοούμενος καὶ τὸν νοῦν προσέχων τοῖς καθ' ἡμᾶς τούτοις δὴ πράγμασιν· ἐθαύμασα πάντοτε, ὅπως ἄρα πάσης εὐδαιμονίας ὁ χρόνος φορὰν ἡμῖν ἀφθόνως ἔδωκεν ἐπὶ τῆσδε νῦν τῆς τοῦ πάντα χρηστοῦ καὶ θαυμαστοῦ μοι βασιλείως ἡγεμονίας· σὺ γὰρ ἕοικας ὄντως, αὐτοκρατόρων ἀριστε, πάντων ἀγαθῶν ἄνωθεν ἔχειν τῷ βίῳ καὶ ἡμῖν ἀφορμὴ· καὶ σοὶ παρέσχεν ὁ Θεὸς καὶ διὰ σοῦ γε ἡμῖν, ἢ διὰ σὲ μάλιστα, πάντ' ἔχειν εὖ καὶ ὡς ἂν εὐξαιτό τις· καὶ ἴσως ἐννοήσῃς, μόνον λογισμῶν ἐλευθερίᾳ πάντ' ἀναπλάττων, βέλτεστα καὶ ἄ μὴ καθάπαξ ἐστὶν ἀντίσμα μὴδ' ἐν πράγμασιν ἔχει περᾶν· καὶ οὐ λέγω νῦν ἔγωγε, ὃν ἐξ ἀρχῆς καὶ αἰεὶ συνεχῶς ἐξῆς παμπλείστον τε καὶ παντοῖον ἀνάμεθ' ἑσὺ κατὰ τὸν παρόντα βίον ἀνθρώπων ὡς εἶπεν χρηστῶν· καὶ ταῦτα μὲν γὰρ, εἰ δῆποτε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν ἀπὸ τοῦ παντός αἰῶνος, καὶ ἡμῖν πάνθ' ὁμοῦ μάλιστα· καὶ περι- F

C *βλεπτοί γε ἡμεῖς ἐντεθεὶν τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀνθρώπων καὶ μακαριζόμενοι σφόδρα τῆς σῆς ἀρχῆς καὶ πάντα διὰ πάντων ἐδδικοῦμεν καὶ πανσοφοῦ καὶ γαληνοτάτης ἐπιστασίας, πᾶσαν εὐπραγίαν χορηγοῦσης ἡμῖν· ἀλλὰ περὶ τῶν θεοτιέρον νῦν ὁ λόγος ἐμοί, καὶ ὅπως ἀπάσης σὺ θεοσεβείας ἀρχηγέτης ἡμῖν, καὶ τῶν περὶ Θεοῦ καὶ παρὰ Θεοῦ νομίμων καὶ πανσέπτων καλῶν αὐτὸς ἄρα καὶ διδάσκαλος καὶ νομέας, καὶ πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος, καὶ πάνθ' ὁμοῦ, καὶ πάντων μάλιστα· αὐτὸς ἐπιτυχῆς ἐκ Θεοῦ καὶ χορηγὸς ἡμῖν· καὶ δὴλόν γε, εἴ τις ἐξ ἀρχῆς εὖ μάλα ξυνορᾷ ἀξιοίῃ· εἰθὲς γὰρ ὡς ἤψω τῶν πραγμάτων τῆς ἡγεμονίας, σποῦδασμά σοι μάλιστα τοῦτ' ἐκείθεν καὶ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων ἄλτον πάντων πραγμάτων καὶ κομιδῆ γε ποθεινὸν τε καὶ ἥδιστον, τὰ θεϊότερα κρατεῖν ἐπὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ Θεῶ φίλα. Καὶ ἡ χριστιανικὴ διὰ πάντων ἐπί- F*

δεις καὶ προκοπὴ καὶ εὐετηρία, φροντίδος σοὶ πρώτον καὶ μέγιστον ἔργον, καὶ δόξα σοὶ ταῦτα καὶ τροφή καὶ¹ κανχήσεως ὄντως στέφανος· ταῦτά σοι καὶ πόνος ἄπαντος αἰεὶ· ταῦτά σοι καὶ ἁστώνης ἀφορμὴ πλέον ἢ κατὰ τᾶλλ' ἅπαντα· τοῦτοις αὐτὸς τε χάρεις ὡς μάλιστα (πῶς ἂν ἀξίως εἴποιμι;) καὶ μεταδίδως ἡμῖν τούτοις, εὖ ἔχειν ἐπὶ σοὶ τελετάρχῃ καὶ ἡδεσθαι· καὶ μὴν εὐπορεῖς ἐν τούτοις κατ' ἐλπίδας αἰεὶ καὶ πλεῖν ἢ κατ' ἐλπίδας ἴσως, τὰς τε αὐτὸς αὐτὸ καὶ ἡμῶν γε πάντων, ὁρόντων τε καὶ χρωμένων· οὐκ οὐκ οὐκ ἐπιλείπουσί σε² τὸν αἰεὶ τῆς ζωῆς χρόνον (καὶ εἴη γε μήμιστος οὗτος ἡμῖν) οὕτε σπουδαὶ καὶ θυμηδία περὶ τὰ τοιαῦτα, οὐδ' ἡμῖν διὰ σοῦ καὶ τῆ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ· ἀλλ' αἰεὶ σοὶ κωνῶν ἐν τούτοις θησαυρῶν χορηγὸς καὶ πλουτοποιὸς ὁ σὺ διὰ πάντων καὶ κινῶν καὶ κλειζῶν Χριστὸς, τὸν πρὸς αὐτὸν σὺν πλείστον καὶ αἰεὶ πλείστον³ ἀναφλέγων ἔρωτα· οἷον δὴ σοὶ καὶ τότε μάλιστα⁴ ἔφετον ἐκ πολλοῦ καὶ πολυπόθητον ἀπήνησε νέον, ὁ νέος οὗτος ἀναδειχθεὶς μέγας ἐπὶ Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας ἀγωνιστῆς τε καὶ μάρτυρος, ὃν δὴ πέμψοναί σοι⁴ νῦν. Καὶ γὰρ οὕτως αὐτὸς ἐκάζεις, καὶ παρηγοῖα πολλάκις ἠξίωσας ἔρεῖν· «Οἱ πρώτοι τοῦ Χριστοῦ περιφανεῖς ἀβλήται καὶ στεφανίται, τὰ παλαιὰ θαύματ' ἐκεῖνα καὶ λόγοις καὶ μνήμαις πιστά τε καὶ σεπτὰ καὶ τίμια, ἐπίδειξιν οἶμαι καὶ ἄμα πίστωσιν τῶν σφετέρων ἀγῶνων καὶ τοῦ κράτους καὶ τῆς νίκης.» Καὶ σοὶ γ' ἐπιδείξεως τοῦ περὶ τὰ θεῖα ζήλον καὶ παρηγοίας ἔμαλλον κατὰ πάντων ἀνθρώπων οἰκείων τε καὶ ἄλλοτριῶν καὶ ἀντιέχρον τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας καὶ πίστεως· καὶ τοῖνυν οὐκ ἄρα τροφῆς σὺ μόνον καθ' αὐτὸν καὶ καλλωπίῃ τῆ νέᾳ σοὶ ταύτῃ φορᾷ καὶ καλλίστῃ καὶ τοῖς κατὰ τῆς πλάνης ἀγῶσιν ἐπὶ Χριστοῦ, καὶ τῷ κράτει τοῦ θαυμαστοῦ τοῦδε μάρτυρος καὶ προμύχον τῆς ἐκκλησίας καὶ γενναίῳ φρονήματι συγκαταλέξαντος ἐάντων εἰς παρεμβολὴν Θεοῦ ζώντος Imperatoris dictum.

Lemma. — ¹ Εἰς τὸν ἄγιον Μιχαήλ τὸν νέον τὸν κατ' Αἴγυπτον μαρτυρήσαντα ἐπὶ τοῖς χρόνοις τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ῥωμαίων κερου Ἀνθρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἰn marg. sup. V.

1. — ¹ supra lin. V. — ² corr., prius σοὶ V. — ³ ita V; legendumne πλείστον καὶ ἀπλήστον? — ⁴ supra lin. corr. V.

τῆν

A τὴν ὄντως κραταιὰν καὶ ἀήττητον· ἀλλὰ καὶ πάντα εἰς θαῦμα καὶ ἠδονὴν ἐπὶ τούτοις αἵρεις, καὶ τοὺς οἰκοθεν τέως οὐκ εὐκνήτους οὐδ' εὐγενεῖς πρὸς τὴν τῶν βελτίστων συναίσθησιν καὶ σπουδὴν· καὶ κροτεῖς μάλιστα ἐπὶ πάσης ἀκοῆς καὶ πάντων ἀνθρώπων τὸ μέγιστον τότε τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ καλλώπισμα καὶ κλέος, ἀντὶ κήρυκος ἀνιστάμενος αὐτὸς ἐν μέσοις· καὶ κλείζειν πάντας καὶ ἀνακηρύττειν ὑσαύτως ἀξιοῖς, ὡς ἄρα καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν ὁπλίτας νικητὰς ἐκείνους, καὶ τὸν πλείστον δὴ καὶ θαυμαστῶς οὕτως τετιμηκότα τὰ Χριστοῦ καὶ τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν ἀντιτιμῶν μάλιστα, καὶ πάσαν ἀντεκτινέειν ἐπάθλων ἔθλιμον αὐτῷ χάριν, καὶ γεραίρειν αὐταῖς ἱεραῖς ψήφοις, ἃ ρομίζε-
ται. Καὶ πεθεῖς μὲν μάλιστα αὐτὸν εἰς τοῦτο καὶ πρώτως· πεθεῖς δ' ἐξῆς ἅπαντας, ὡς ἄρα διὰ πολλὸν τὸ τοῦ πράγματός εὐλογον καὶ ἄμα βέλτιστον, τοῦτο μὲν εἰς ἀρετῆς τε καὶ ἀριστείας οὕτω προδήλον καὶ περιφανοῦς ὀφειλομένην ἀμοιβήν, τοῦτο δ' εἰς ἄλλον ζῆλον καὶ ἀμίλλαν, ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς καὶ τῇ χρείᾳ παραπλησιῶς ἀνδρείως ἴστασθαι· καὶ πάντες γὰρ οἱ καιροὶ χάραν παρέχουσιν ἀνδραγαθίας, καὶ τῶν ἔθλιμον ἐπάθλων πάσα ἀνάγκη ταῖς νίκαις, καὶ οὐχ οἱ μὲν, οἱ δ' οὐδ' ὅδ' ἔστιν ἀμέλει κατα-
ψηφίζεσθαι τῶν ἔθλιμον κατ' ἡμᾶς τούτων χρόνων ἀρετῆς ἀχρηστίας, ἢ χρεῖσιν μὲν, ἀλλ' ἀνόητον τῆς ὀφειλομένης χάριτος· καὶ σοὶ πρόθυμος καὶ αὐτὸς ἔργον ἦδη, ἔνθ' ἐβλάδ' ἐξ ἐπιτάγματος τοὺς λόγους οὕτως ἀξιοῖς φέρων, οὐστινας ἄρα τοῦσδε, πλὴν γε ὡς ἂν δοξαίμων πάντως συντελών κατ' ἐμαυτὸν τῷ ζῆλῳ τῆς θεοσεβείας τῆς σῆς.

Martyrem compellat orator.

B 2. Καὶ εἶη γε διὰ λοιπόν, ὃ μαρτύρων σὺ κάλλιστον ἀγλάισμα Μιχαήλ, (ἐπιβοῶμαι γὰρ ἦδη σὲ καὶ τὴν ἀπὸ σοῦ χάριν ἐν τῇρὸς τὴν πρόσθεσιν) καὶ μοι παρείης ὃ τοῦ Χριστοῦ θεράπων, καὶ τῆς αὐτοῦ φιλοφροσύνης ἐραστῆς τε καὶ μιμητῆς· καὶ εἶη γε δὴ μοι μὴ παντάπασιν ἀπολειφθῆναι τῶν σῶν καὶ μάτην ἢ καὶ σὺν αἰσχρῆν μάλιστα καὶ γέλωτι τῶν περὶ τῆς σῆς ἀριστείας ἐγκωμίον ἀφασθαι· σοὶ μὲν οὖν, ὃ θαυμάσιος, τοῦ βίου σκοπὸς καὶ τῆς ζωῆς ὄντως κἀνταῦθα πρόθεσις, ἃ ἔνθ' ἂν πολυτελήν περὶ τὸν πάντων ἡγεμόνα· καὶ ἔμῳν γε μάλιστα τῶν μεταθεμένων ὅλοσχερὸς ἐκεῖ τὸ πολίτευμα· καὶ συγκατελέξαι τοῖς ἀριστεροῖς αὐτοῦ καὶ ἀριμνητοῖς ἐν οἴοις Ἰσραὴλ καὶ σὺν ἱερουσαλίμ, καὶ πατριδα τὴν ποθονμένην ἐν οὐρανοῖς ἀντιλαβὸν Ἰερουσαλίμ, τὴν ἐν ταῖς θείαις χερσίν ἐστηλωμένην καὶ ἠδρασμένην, συναγάλλῃ τοῖς ἐκεῖ συστήμασι καὶ συντάγμασιν, οἷς σε πρόξεις καὶ πόνοι παραπλήσιοι καὶ γυμνάσματα συντάττονται· καὶ χορείαις μέσος συγκρίνη καὶ πανηγύρει τῶν ἀπογεγραμμένων πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς καὶ ἡχοῖς ἰσορραζόντων, καὶ αὐτὸς συντελεῖς καὶ τελεῖ τὰ περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ θεία μυσταγωγούμενος, πάσης ἀνώτερος ἕλης καὶ πάντων ἡγισμένος μολυσμάτων τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ σοῖς αἵμασι καὶ παθήμασι, εὐδαίμων ὄντως ὢν ἡλλάξῃ, καὶ σφόδρα τιμᾶσθαι τε καὶ θαυμάζεσθαι λοιπὸν ἐκ τούτων ἄξιος· ἐκ γὰρ ἀνωμάτων τῶν τῆδε καὶ ἄλλοτ' ἄλλως ἐχόντων ἀσφαλεῖς ἦδη σοὶ λιμένες καὶ ἄσειστοι, καὶ ἄλλοτος ἀγαθῶν βίος καὶ μεταβολῆς ἀπάσης καὶ κιν-

Psalm. 41, 4

δόνων ἀζήμιος. Ἀλλὰ τέως γε μὴν ἐνταῦθα προελθὼν εἰς βίον, ἀτίκτα τῶν πραγμάτων κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν οὐδὲν ὀγιεῖς καὶ βέβαιον ἐχόντων πεπειράσῃ, καὶ σὺν ἠνείχθης κινδύνων ἀωρία κατ' ἄμφω, ψυχὴν τε καὶ σῶμα, προδοθεῖς ἐπιχεῖρα καιροῦ καὶ γνώμης ἀτελεῖα καὶ ἡλικίας, ἢ μὴ κρῖνεις ἔτ' εἶχεν ἐρρωμένως τὰ βέλτιστα· καὶ συναραπάξῃ μικρὸν ἐκ βρέφους πρόσω ἡκων, καὶ μήπω κατηρτισμένος τοὺς πόδας, μηδὲ γυμνάσας σου τὰ διαβήματα κατὰ Θεὸν στηρίζεις ἐπὶ τὴν ἄσειστον πέτραν, τὸν ἐκ πατέρων σοὶ καὶ προγόνων κέριον καὶ δεσπότην Χριστόν, μηδ' ἐπενοδισάμενος ἔτι πω τότε μηδ' ὀπλισθείς, ὡς ἐδειξας ἤδη μεθέστερον, ὄλοις δικαιοσύνης καὶ τῷ τῆς πίστεως θώρακι καὶ τῇ περικεφαλαίᾳ τῆς χάριτος, καὶ τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶ θῆμα Θεοῦ, κατὰ πάσης ἐπιτιθεμένης ἀπάτης τομὸν τε καὶ δυσαντιβλεπτον καὶ ἀήττητον· συναραπάξῃ γοῦν, οὕτως ἔτ' ἔχον, αἰχμαλωτος ἐπὶ βαρβαρικῆς ἐπιθέσεως καὶ δυσσεβείας* τῆς τε πατρὸς αὐτῆς καὶ τῶν οἰκείων πατρῶν κλήρων καὶ θησαυρῶν τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας καὶ πίστεως· καὶ μὴ τίς μοι μικρογνώμων ἐνταῦθα, μηδὲ τοῖς πρώτοις τοῦ ἀνδρὸς αἰσχυρῆσθαι μηδὲ τῷ λόγῳ ἔνθ' ὅσα γε τῇ μνήμῃ τῶν ἀηδῶν· πολλὰ γὰρ τὸ κλέος ἐκ τῶν ὕστερον, ἐπικαλύπτον καθάπαξ καὶ ἀφανίζον τὴν πρὶν ἀδοξίαν· καίτοι τί λέγω; μάλλον μὲν οὐκ καὶ ὅλη ταῦτα καὶ παρὰ τῶν καιρῶν ἀφορμαὶ πρὸς τὰ τοῦ γενναίου μετὰ ταῦτα κατορθώματα καὶ τὰς ἀριστείας. Μὴ γεγονότων μὲν γε μηδὲ φθασάντων τῶν εἰρημίων, ἀλλ' ἐν ἀκνυμένῳ γαλήνῃ τὴν ζωὴν ἐλκοντος καὶ τοῖς κατὰ τὸν βίον τότε καὶ τοῖς κατὰ τὴν πίστιν πράγμασιν, οὐκ ἔσχεν ἂν ὅλους καιροὺς τῷ θαυμαστῷ καὶ χάραν ἐπιτελέσεως καὶ ἀνδραγαθίας τὸ μέγιστον φρόνημα καὶ ἢ τῆς γνώμης ἀκμῆ καὶ τὸ κράτος· ἀλλ' ἦκεν ἂν ἴσως ἐν πέρατι τοῦ βίου, καὶ τὸν δρόμον ἐτελεύτησε τῆς ζωῆς ἴσα καὶ ὅστις οὖν τῶν ἀκέρως τῆ τῆς ζωῆς καὶ τῆ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως ἀγωγῆς χηρασμένον ἀγαθῆ τέχῃ, ἀκινδύνως μὲν ἀλλὰ καὶ ἀκλεῶς, καὶ σφόδρα γε αὐτὸς ἀνόητος καὶ μετὰ ζημίας τῆς μερίστης καὶ τσοαῦτης εὐδοκίμησεως καὶ τῶν ἀριστευμάτων, ἃ πᾶσαν εὐδαιμονίαν ὡς ἀληθῶς διπεραίνει καὶ πάντα νοῦν καὶ λόγον, θαυμάζειν ἐγχειροῦντα καὶ ἐπαυρεῖν· ἀλλ' ὅπερ ἐλέγετο, μετανίσταται μὲν αἰχμαλωτος Ἰωνίας ἐκεῖνος· πατρις γὰρ ἢ περὶ τὴν πόλιν Σμόρναν αὐτῷ χώρα· μετανίσταται τοῖνον ἐκεῖθεν ἐκ διαδοχῆς διὰ τῶν ἐν μέσῳ πλείστον καὶ τόπων καὶ γενῶν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ζημιούται τρικαῦτα διὰ παρὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀπαλόν, ὡς ἔφην, καὶ αὐτὴν τὴν πατριῶν εὐσεβείαν, καὶ τὴν φυχῆς μάλιστα ἐγγένειαν, ἐκ πίστεως ἀληθοῦς τε καὶ ἀπλανοῦς· αἰχμαλωτίζεται τε καὶ ναυαγεῖ καὶ καταβαπτίζεται τοῖς ἐκείσε κρατοῦσι τοῦ Μωάμεδ μουσουλῶν τελεστοῖς καὶ θρησκευάσιν καὶ παμβεβήλοις λήροις, καὶ ὢν οὐ μᾶλλον ἐστὶ τὴν ἀσέβειαν βδελύττεσθαι τε καὶ φεύγειν, ἢ τὴν ἀλογίαν αὐτῆν καὶ ματαιολογίαν καὶ τερατείαν καὶ φλυασίαν ἀσυλλόγιστον καθάπαξ καταμωκᾶσθαι καὶ καταγελάειν, ὅστις καὶ ὅπως οὖν ἐπαυρεῖν ἔχει σὺν τῷ καὶ λογισμοῖς ὅλως ἀνθρωπίνους χοῖσθαι, ἀλλὰ μὴ βοσκηματώδη τὸν βίον ἐλκεῖ καὶ παντάπασιν

ORATIO

Ephes. 6, 14-17.

Michael a barbaris abducitur

F

ex Ionia in Aegyptum.

Moslemicae sectae adhaerere cogitur.

2. — ¹ bis scriptum erat in V. — ² prius δυσσεβείας, add. σ supra lin. V.

ORATIO
Ad
Aegyptum
oratoris
apostrophe.

οἶμαι καὶ πάντων ἀμαθῆ καὶ ἀσύνετον ἦν ἄρα
δὴ μεταίτιοι καὶ πλάνη καὶ δυσσεβείαν μά-
λιστα κρατοῦσαν ὄρωμεν ἐκείσε καὶ πομπέ-
ουσαν ἄσεμα σὺν θράσει, ἤπερ καὶ ἀλλοθὶ πον-
τῶν τῆς γῆς μερῶν, ἐν οἷς ἂν παρεισφθάρῃ
τὸ ἀλλόκοτον αὐτὸ καὶ ἀλογότατον καὶ βδελυ-
ρώτατον δόγμα. Καὶ σοὶ τοιαῦτα νῦν, Αἴγυπτε,
πάσης αἰσχρότης καὶ ἀμαθέστατα σπουδάσματα
καὶ νόμιμα, ἂντι τῆς πρὶν σοφίας περιφανοῦς
ἐκείνης καὶ τοῦ κλέους τοσοῦτου κατὰ πάσης
τῆς οἰκουμένης, ἧς ὅλος παιδείας ἔρωσ ἦφατο
καὶ πεῖρα φιλοσοφίας, μᾶλλον δ' ἂντι τῶν πρὶν
σοὶ πανόπτιον καὶ πανσέμων δογμάτων τῆς
εὐσεβείας καὶ ἱερῶν εὐαγῶν καὶ περιλάμπρων
κόσμων τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς καὶ πίστεως,
καὶ τῶν πᾶσαν ἀρετὴν καὶ ἀλλόττην ἐν θεοῖς
καὶ πράγμασι καὶ νοήμασιν ἄσκησιν μεγαλω-
νύμων ἀνδρῶν ἐκείνων, οὓς ἀνεδίδους καὶ ἔ-
τροφες ἐκάστοτε πᾶν τοὶ πλείστους, φορὰν
ὄντως τῷ Χριστῷ δεκτῆν τε καὶ πλήρη καὶ σφό-
δρα ἐπέραστον καὶ θύματα εὐδότη καὶ τέλεια
καὶ ἀκίβδηλα. Τοιαῦτά σου τὰ πρῶτα θαυμαστά
καὶ πάντιμα πάντῃ περιβόημενα, καὶ τοιαῦτα
τὰ νῦν ἀντίροπα καθάπαξ, σοὶ τε κακῶς οὕτω
χρησθαι καὶ ὡς μήποτ' ὄφελος, καὶ πᾶσιν ἄλ-
λοις ἀκοῦεν καὶ διαβέβλησαι φαύλη φαύλος·
καὶ τοιαῦτ' ἠλλάξω τῆς πρὶν εὐγενείας καὶ
ἐδκληρίας, ἀποτρόπαιον ὡς ἀληθῶς ὄραμα γενο-
μένη καὶ ἀνοσμη.

3. Ἄλλ' εἶχε μὲν οὕτω τὸ τοῦ Χριστοῦ πρό-
βατον, ὃ νῦν μέγας οὐτοσί κήρυξ καὶ μάρτυς,
καὶ θῦμα τῆς θεοσεβείας αὐτοῦ, ἀποπληνη-
θὲν τῶς τῆς αὐτοῦ μάνθρας, ἄρπαγμα τοῦ
ἀρχεκάκου ληστοῦ καὶ πρῶτου καὶ μεγίστου τῶν
ἀγαθῶν ἀπάντων ἔχθροῦ, καὶ κακίστοις συνῆν·
ἐδόκει δ' ὄν κἀνανταθα τούτοις διῆ συνεξετα-
ζόμενος εἶναι τις ὄμως τὰ φανόμενα δόκιμος,
εἰ δὴ τις καὶ ἄλλος· καὶ κάλλιστος γὰρ ἦν,
καὶ ὥρας διῆ καὶ ὁμίως εὐ ἔχον, καὶ στρατιω-
τικοῖς ἀμέλει καταλόγοις συντεταγμένος εὐ
μᾶλ' ἐμπρόπων, καὶ τῶν ὁμοταγῶν ἐκείνους γε
πολὸν προέχων, καὶ πολυέραστος ἐντεῦθεν τοῖς
ἔχουσι, καὶ τιμῆς πλεῖν ἀξιούμενος ἢ κατὰ ἐπι-
λιν, καὶ μάλιστα ὃν γε καὶ πρῶταιο τις ἂν ἐπὶ
δούλειον τύχην ὀβολῶν ἴσως ὀλίγων· πλὴν γε
ὄμως εἶχεν οὕτω, πονηρᾷ συντυχίᾳ χρησόμε-
νος καὶ τοῖβων χρόνος ἐξ ὅτου πολὺς, καὶ ἀπε-
σχοίνιστο τὸ τοῦ Χριστοῦ θρέμμα καὶ ἠλάτο
διορφανισθὲν ἐπ' ἐρημίᾳ τῶν οἰκείων συννο-
μῶν καὶ τῶν δεσποτικῶν ἐπαύλων, ἐπίχαρμα
γεγονός τῷ παλαμναίῳ, καὶ κάκιστ' ἐγγελώ-
μενος, ὡς ἄρα γε τῶς ἐδόκει καὶ κακῶς κακῶς
φρονῶν ἐκείνος καὶ μεγαλαυχῶν ὡς εἰπεῖν
ᾠστο· ἀλλ' ἠγνώσει σὺν αἰσχρῆ μετ' οὐ πολὺ
καὶ γέλωτι μάλιστα αὐτὸς τ' ἀλλόττηρον ἀφαιρη-
σόμενος¹, καταθριαμβευθεὶς τῷ τοῦ δεσπότου
κράτει, τὸ οἰκεῖον εὐγενῶς ἀνακαλουμένου καὶ
ἀνασφύζοντος· ὃ γὰρ τὸ ἀπολωλὸς ἀναζητῶν
τε καὶ ἀνευρίσκων καὶ πλανώμενον ἐπιστρέφων
καὶ μὴ συγχωρῶν ἄλλοτριούς ἄμᾶν αὐτῷ προσ-
ῆκοντα θέρη, καὶ γνώσκων τὰ οἰκεία καὶ γνώ-
σιν ἑαυτοῦ φωτίζων αὐτοῖς², καὶ καλῶν αὐτὰ
καὶ ἐξάγων εἰς οἰκείας καὶ ἀζημίους νομάς, ὃ
τοῖς καταπραγμαμένους ἀνορθούμενος, καὶ δό-
γμαν εἰς παράταξιν διδοῖς, τῷ δούλῳ αὐτοῦ

συναίσθησιν μὲν ἑαυτοῦ τὰ πρῶτα χορηγεῖ, D
τῷ κακῶς πράττοντι καὶ κακίστοις φαύλοις
φαύλους καὶ ἀναξίους αὐτοῦ πράγμασιν ἐπὶ τοῦ
πονηροῦ πολεμίῳ συναρπαγέντι· καὶ τοῦν
σωφρονικὸν ἐνήσιν αὐτῷ τοῦ τοσοῦτου κινδύ-
νου, καὶ φρόνημα καὶ ὁμῆν ψυχῆς ἐπὶ τῇ κρί-
σει, διασχεῖν τοὺς δεσμοὺς καὶ διαδραῖναι τὸν
ἔσχατον ὄντως τῆς ψυχῆς ὄλεθρον, καὶ προσ-
δραμεῖν αὐτῷ τὸν ἐγγχωροῦντα τρόπον, ἀεὶ
προσκαλουμένῳ τοῖς ἐκπεσόντας καὶ δεξιὰν
προτείνοντι, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτι μὴ, οὐδ' ἐν τοῖς
ἐσχάτοις αὐτοῖς καιροῖς καὶ κακοῖς ἀπογνώ-
σεως· τοιγαροῦν κατεγνώσκει μὲν ἀπάσιαι
ψήφοις καὶ λογισμοῖς ἐδγενεῖσιν ὃ γενναῖος ἐκεί-
νος τῆς μοχθηρᾶς ἀγωγῆς καὶ δυσσεβείας, ἢ
συνῆν ὅτι ἀνάγκης ἐν ἀφύκτοις, καὶ ἦρα μὲν
χρόνον οὐκ ὀλίγον ἐν νῷ στρέφων καὶ λογισ-
μοῖς παλαίων, ὅπως ἂν αὐτῷ γένοιτο τοῦ ψυ-
χικοῦ κινδύνου φρηγὴ καὶ ἀποχώρησις, εἰ μὲν
οἶόν τε, κλέψαντι σοφῶς ἑαυτὸν ἀζημίως καὶ
αὐτοῦ τοῦ σώματος κατὰ τὴν εἰς τοῦτο³ δεσπο-
τικῆν ἐντολήν, εἰ δὲ μὴ, καταπροσέμην πάσα E
ἀνάγκη καὶ τὸ σῶμα τοῖς ἔχθροῖς τῆς ψυχικῆς
σωτηρίας τε καὶ ἑλευθερίας ἄλλαγμα· καὶ γὰρ
εἶναι τὴν μὲν πλείονος λόγον καὶ σπουδῆς ἄ-
ξίαν, τὸ δ' ἐν δευτέρους, καὶ δεῖσαν ὀλιγορεῖσθαι
τοῖς ἐδγενέσιν ἐν ταῖς περὶ Θεοῦ κρίσειν,
οὐ πολλοῦ⁴ τιμώμενον· ἦρα μὲν οὕτως ὃ ἀήθη
καὶ προσεῖχε τὸν νοῦν ἐκ πολλοῦ μᾶλα κατα-
τεινόμενος ταῖς περὶ τοῦτων φροντίσιν, ἔστιν
ὅτι καὶ ἀπογυμῶν τάπορητον τοῦ σκοποῦ
τοῖς ἐκείσε τῶν χριστιανῶν ἰλλογμοῖς ἔστιν
οἷς, καὶ μάλιστα αὐτῷ διῆ τῷ τυραννομένῳ τὴν
αὐτῶν ἀνευματικῆν ἡγεμονίαν ἐκείσε καὶ δια-
καρτεροῦντι μετ' ἐρώτων θέλων καὶ μαρτυρι-
κῶν ὄντως ἐκίστοτε θαυμαστῷ ποιμένι συνδια-
σκεπτόμενος περὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης, καὶ πῶς
ἂν καὶ τίν' ἄρα τρόπον ἐξέσται οἱ τυχεῖν ὄν
ἐρᾷ καὶ προῦθετο μάλιστα ἀρέπτης.

4. Εἶχε μὲν οὐκ ἐν τοῦτοις ὃ γενναῖος, καὶ τὴν
καρδίαν ἐφλέγετο, καὶ ἀεὶ τοιαῦταις ἡμέρας
ἀπάσας, νύκτας ἀπάσας συνῆν φροντίσι, καὶ
οὐκ ἔστιν ὅτι γαλήνην εἶχε τῶν λογισμῶν. Ὅ
δὲ λοιπὸν ὡς ἐπεῖτ' ἀρχῆν λαμβάνει καὶ ἔλην
ἀνδραγαθίας καὶ τυγχάνει κατὰ σκοπὸν ἤπερ
ἦρα, πρέσβειαι ἀφικνοῦνται τοῦμοῦ βασιλείως εἰς
τὸν τῆς γῆς ἐκείνης δεσπότην κατ' ἔθος· ἔθος
δ' εἰς τοῦτ' ἀμέλει τοῦ βασιλέως καὶ φίλια συχ-
νὰ προσβέματα τῷ δυσσεβῶς ἀρχοντι καὶ
πάμπαν ἐχθίστῳ καὶ ἄλλοτριωτάτῳ διὰ τὴν
πίστιν αὐτῆν, οὐ κατ' ἀνάγκην τινὰ καὶ χρεῖαν
ἄλλην, οὐδὲ περὶ τῶν ἐν τοῖς ὀρίοις τῆς ἀρχῆς
ἐκατέρωφ προσεγκόντων καὶ κοινωνίας συναλλαγ-
μάτων, οἷα τὰ τοῖς ἐκ γειτόνων ἀρχουσι, ἐπεὶ
καὶ θάλαττα καὶ γῆ πᾶν τοὶ πλείστη ταῖς ἀμ-
φοτέρων ἀρχαῖς καὶ ἄλλοτριῶν τε ἀρχῶν καὶ
ἐθνῶν ἐν μέσοις οἰκῆσεις, καὶ οὐδὲν ὃ, τι ποτὲ
κοινὸν καὶ τὰς πρεσβείας αὐτοῖς πᾶσα ἀνάγκη
πράττεται οὐδ' ὅτου δέοι ἂν οἰκομεῖν πρὸς
τὸ συνοῖσον τοῖς τῆς ἀρχῆς πράγμασιν. Ἄλλ'
ἄρ' ὃ πάντα χρηστὸς βασιλεὺς καὶ πάντα πράτ-
των καὶ πάντα πονῶν καὶ φρονῶν ὑπὲρ τῆς χρι-
στιανικῆς εὐετηρίας καὶ τὸν ἀεὶ τῆς ζωῆς πᾶν-
τα χρόνον ἐν τοῦτοις σπουδάξων μάλιστα, καὶ
οὐδὲν ὃ, τι μὴ κατοκνῶν ἐν παντὶ τῷ παραστάντι

B
C
Luc. 15, 6

fugam
meditatur;
E
Christiano-
rum
antistiti
consilium
aperit.
Legati
imperatoris
Alexan-
driam
adveniunt
F
Legationum
frequentium

3. — ¹ ita V; fortasse legendum ἀφαιρηθσό-
μενος. — ² corr. V. — ³ εἰς τοῦτο in marg.
prima manu V. — ⁴ corr., prius πολλῶ V.

μηθ'

A μηθ' ὅλως ἑπεριθέμενος τῶν εἰς ὄνησιν ἤρτινα δῆποιτ' ἄρα φερόντων χριστιανοῖς· καὶ τὰ θεῖα λέγω καὶ τὰνθρώπινα πράγματα, καὶ οὐ μόνον οἴκοι καὶ τῶ κατ' αὐτὸν τῶδε λόγῳ τῆς εὐδαίμονος ταύτης ἀγωγῆς, ἧς ἡμεῖς ἐπὶ πάντων ἀνθρώπων εὐδ' μάλ' ὄντως μακάριοι καὶ περιβλεπτοὶ δι' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰ τί ποτ' ἂν ἄλλη καὶ εἰ πάντ' οἱ πόρρω τῶν οικείων χριστιανικῆς εὐσεβείας λείλειπται ζώπων, καὶ ἀριθμὸς ἀνθρώπων ὀλίγος, Θεῶ λατρεῶν καθαρῶς καὶ γνησίως καὶ τῇ θεῖᾳ κλήσει τοῦ σωτήρος Χριστοῦ σεμννόμενος· ἀλλ' ἄρ', ὡς ἔφηρ, ὁ τοῦ βασιλέως μέγας οὗτος ἔσως καὶ ἡ φιλόχριστος αὐτῆ σπουδῆ καὶ φέρει πάντ' οἱ πόρρω καὶ πάντα τρόπον ἀγοροῦναι τὴν ἐνόντα καὶ τοῖς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις θεοσεβεῖσι τ' ἀσφαλῆς καὶ ἀλόβητον καὶ ἀνυπόληπτον τῆς πίστεως, καὶ τοῖς ἐν μέσῳ τοσούτων ζιζανίων συμπτριζόμενοι χριστιανικοῖς σπέρμασι ἤσπτόνηρ ἤρτινα δι' καὶ βίον οὐκ ὄντων ἄλλων· καὶ τοῦτο οἱ βούλονται, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὁ σκοπός, αἱ συναλ' πρὸς τὸν ἀρχοντα τῆς χώρας προσβῆται καὶ τὰνθάδε πρὸς τὴν ἐκείνου χρεῖαν ἀπαντῶντα φίλιος καὶ μάλ' εὐγενῶς, τοῦ βασιλέως πρὸς οὐδὲν ὀλιγοροῦντος, ὡς ἐκείνω μέλοι ἂν. Καὶ τοῖνυν γε εἰσι κὰν ταῖς χώραις ἐκείναις, ἐν αἷς ἔβρις ἅπαντα τῆς εὐσεβείας κατακαυχᾶται καὶ θριαμβεῖ τὸ κράτος τοῦ διαβόλου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διὰ τὴν τοῦμοῦ βασιλέως ταύτην φιλόθεον ἐπιμέλειαν καὶ τὸν ζῆλον καὶ πόνον ἐν τοῦτοις ἀκράμασι ἀεὶ καὶ ἀρεπτον πάντων πραγμάτων, ἐπαγῆς ὅμως χριστιανῶν ἀνθρώπων πολιτεία καὶ θεῖα σπουδάσματα καὶ τελεταὶ καὶ ἱερατεία καὶ ἡγεμονίαι ἐκ διαδοχῆς τῆς εὐδαίμονος καὶ παλαιᾶς ἐκείνης εὐετηρίας, τελεταροῦντες τὰ Χριστοῦ μυστήρια, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τῆς εὐσεβείας θεοσεβείων ἐξηγηταὶ καὶ προστάται καὶ λατρεία Θεοῦ παρησίᾳ καὶ θεῶν οἴκων ἀνεγέρσεις καὶ διακοσμήσεις, καὶ σεμνεῖα καὶ συντάγματα μοναστῶν καὶ πᾶσα δι' τῶν τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας νομίμων πάλαι κοιτοῦσα κάλλιστ' ἀγωγή· ἀλλ' ὅπερ ὁ λόγος ἱβόηλετο, πρέσβεις ἀμικνοῦνται τότε δι' κατὰ θεῖον τοῦ βασιλέως τῶ τῆς χώρας ἀρχοντι κατ' ἔθος, ἡπερ εἰρηται. Τοῦτοις δὲ μετὰ τὸ τέλος τῆς πρεσβείας ἤδη γε ἐπανιοῦσι τὸν σκοπὸν ὁ θαναταστὸς ἀνὴρ κοινοῦται· καὶ παρασκευάζονται νηδὺς ἐπιβῆναι καὶ ἀπ' Ἀλεξάνδρειας εἰς τὰ ἡμέτερα ἀνάγειν, περιῶται λαθῶν συναπαῖραι· καὶ δι' παρ' αὐτοῖς γίνεται, μεταβαλὼν τὸ σχῆμα καὶ μεταμφιασόμενος ἀντὶ τῆς πρὶν ἐσπολλίας μοναχικῆς τρίχιναι· καὶ ἦν μὲν αὐτῶ τὴν ἀρχὴν ὁ σκοπὸς κλέπτειν ἐναντὸν ἐν τοῦτοις καὶ τεχνάζεσθαι τὸ μὴ δηλὸς εἶναι τοῖς ἀίθεσιν ἢ ποῖν ἐκοσμεῖτο ὄρακοις αὐτοῖς καὶ ἐσθήμασιν· ὁ δὲ πάσχει τὴν καὶ θανάσιον αὐτίκα, καὶ γνώμην ἐπ' αὐτοῖς μεταβαλὼν γεννικῆν, ὅλος αὐτόθεν τῆς μοναχικῆς βιοτῆς γίνεται καὶ τὸν σκοπὸν ἐπαληθεύοντα μετατίθεται τῶν μοναδικῶν ἐνδρυμάτων, καὶ πρὸς αὐτοῦ καθάπαξ ποιεῖται τὸ συγκύρημα τὸδε καὶ τέχνης ἀγαθῆς ἀρχὴν· καὶ οἷός τε ἦν ὡς, εἰ περισθεῖν τῇ ζωῇ καὶ τῶ κόσμῳ δι' αὐτῆς μὲν οὐδ' τῆς μεταμφιάσεως, ἀποροαγῆναι τελείως τοῦ κόσμου καὶ βίον βίον ἀλλάξεσθαι, τοῦ τὰ

παρόντα καὶ πρόσκαιρα πολιτενομένου τὸν τὰ μέλλοντα καὶ ἀσφαλῆ τε καὶ ἀληκτα ποθοῦντα κἀντεῦθεν προμύωμενον. Καὶ ἦν μὲν ὁ σκοπὸς αὐτῶ τοιοῦτος, καὶ μαρτυρόμεθα τῶν λόγων τοὺς πρέσβεις καὶ ὅσοι οὐδ' αὐτοῖς ἄλλοι τηρικαῦτα, πρὸς οὐδ' παρησίᾳ τὴν αὐτοῦ γνώμην καὶ τὴν ὄλην αὐτῶ τοῦ βίου πρόθεσιν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος ἀνθρώπος καὶ πάντ' ἀληθέστατος ἐκφέρει· κὰν εἰδειξεν ὄντως ταῖς ἐργοῖς τοὺς λόγους ἀσείτους πάντων πραγμάτων, εἰ μὴ κρεῖττων ἐπίδειξις ἄλλη περὶ αὐτὸν αὐτίκα καὶ χρεῖσις τῶν μαρτυρικῶν ἄθλων, καὶ πολλῶ γε μᾶλλον ἀξία θαυμάζειν, ἐκκροῦει μὲν τοὺς φθάσαντας ὄρους καὶ τὰς κατ' αὐτὸν τοιαύτας συνθήκας ἀτελεῖς, πολὺ δ' ὅμως αὐτοῖς τὸ πιστὸν εἰκοι μάλισθ' αὐτῆ παρέχεσθαι· ἀλλὰ τέως γε, ὅπερ ἔφηρ, περιβάλλει μὲν τὸ σῶμα τὰ τρίχιναι ὡς θεορὸν τινα τῆς πίστεως ἀποστολικόν, καὶ περικαλύπτει τὴν κεφαλὴν ὡς περικεφαλεῖα τοῦ πνεύματος, σκέπη δὲ ταύτη κατὰ μοναχός, ἡπερ εἰθισται, καὶ τὸν σταυρὸν αἰρεῖ τε τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἀγῶνας τε καὶ κινδύνους ὄπλον ἀμαχον.

5. Καὶ παρασκευάζεται γεννικῶς μὲν οὕτως, ὡς ἂν, εἰ δεήσειεν αὐτῶ, συμπλακῆναι καὶ ἀντιστῆναι πρὸς πᾶσαν κατὰ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας ἐπιχείρησιν, περιῶται δ' ὅμως λαθεῖν· καὶ οὐκ αὐτομολεῖ τῇ μάχῃ, κατὰ τοὺς δεσποτικὸς καὶ τοῦθ' ὡς εἰρηται νόμος· ἀλλ' ἀνοικεῖ θέατρον αὐτῶ καὶ ἄθλων καὶ νίκης καὶ τροπαίων ἐπίδειξιν καὶ δόξαν ὄντως ἀορητον οἶαν, αὐτῶ τε καὶ δι' αὐτοῦ τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ κόσμον ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσιν ὁ τῶν καλλίστων ἀγωνισμάτων ἀθλοθέτης Χριστὸς καὶ τῶν τιμίων ἐπάθλων καὶ τῶν στεφάνων ἐπὶ ταῖς νίκαις ἐτοιμωτάτος τε καὶ μάλ' εὐπορος νομεί· προδίδοται γὰρ καὶ συλλαμβάνεται τοῖς ἀσεβέσιν, αὐτῶ μὲν κατ' ἔφεσιν ὡς ἀληθῶς, ὁ γενναῖος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔρειν, ὅπως ὡς ἡδέως εὐ μάλιστα· προδίδοται δ' οὐδ' <ἀπό> κακίστων ἀνδρῶν καὶ ἀπηρετῶν ὄντως τοῦ μισοκάλου καὶ πρῶτον καὶ ἀφανοῦς ἔχρουθ'. Καὶ ὡς τίς ἂν ἀξία δικῆ γένοιτο τοῖς τολμηροῖς ἐκείνοις καὶ παρμιῶρις τῆς τοσαύτης κακονομίας καὶ ἀπονομίας καὶ ἀπιστίας μάλιστα καὶ τὴν κακίαν ἰστουλάνοισ ὡς εἰπεῖν ἀντίστροφον τῇ τοσαύτῃ τοῦ ἀνδρὸς ἐπέρ εὐσεβείας καρτερίᾳ καὶ νίκῃ καὶ δόξῃ; συλλαμβάνεται δ' ὅμως ὁ τέως ἐμπαράσκευος ἀγωνιστῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ δέσμιος ἄγεται προστησόμενος τὴν ἀσειστον ἐναντοῦ γνώμην εἰς τὰ δόξαντὰ οἱ καὶ ὄντως ὄντα βέλτιστα καὶ τὰς ἀγαθὰς ἐλπιδας ἐκ Θεοῦ παντοκράτορος, ὑπερ οὐ καὶ δι' ὃν εἰς τὸ τῆς ἀγωνίας ταύτης ἀπεδέτετο στάδιον, ὡ μὲθ' οἶον τοῦ φρονήματος ἦει, ὅλος θεόληπτος, ὅλος θεοειδής, αἰγλή πάση καὶ χάριτι πρέπων καὶ σεμνότητι καὶ κάλλιστος ἰδεῖν τε καὶ κόσμος, καὶ ταπεινῶ μὲν τῶ σχήματι, μάλιστα δ' ἀπτότος καὶ θάρονος πληρῆς, καὶ παντὶ δηλός γε ὢν ἐκεῖνος, ὡς οὐδένα τῶν προσδοκωμένων χαλεπῶν λόγων ποιεῖται, ἔρωτι θείῳ προπολούμενος καὶ ταῖς ἄνωθεν καταπεόμενος αἴραις καὶ μάλ' ἐξάπτων καὶ ἐνακμάζων, καὶ πνευματικῆς σοφίας καὶ δυνάμεως κατάφρακτος, καὶ διακαρτερεῖν πρὸς ἅπασαν προσβολὴν ὠπλισμένος, λαβῶν τε παρὰ τοῦ ἐπαγγελαμένου

OPATIO
Ephes. 6, 16.
E
clam comitari tentat;
sed a proditoribus impiorum manibus traditur.
F

Michael legatos redeunte
C
monachi sub veste latens

ORATIO
Matth. 10.
19.

διδόναι Χριστοῦ τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς καὶ ταῖς χροῖαις καὶ λόγων ἐπιτολίαν καὶ σοφίαν ἅμα τῷ ὁμοιωμένῳ πρὸς ἀντίστασιν δυσαντίβλεπτον κατὰ πάντων τῶν ἀντιπάλων· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν ὁμοπίστους καὶ δεδιότας περὶ αὐτῶν καὶ παρακαλοῦντας εἰς τὸ τῆς ὁμῆς ἀρεπτον, τὰ θαυμαστά τῶν ἀποστολικῶν ἐκείνων ῥημάτων εἰς ἐδελπιστίαν ἀμείλει καὶ προσδοκίαν ἀνέπιπτον παντός ἀβουλήτου καὶ ἀπευκταίου προσφέρων, ὡς οὐδὲν

Rom. 8, 35.

αὐτὸν οὐ μὴ ποτε χωρίσῃ τῆς τοῦ δεσπότου καὶ σωτήρος ἀγάπης Χριστοῦ, οὐ πῶρ, οὐ ξίφος, οὐ μάχαιρα, οὐ πᾶν ἄλλο τῶν δεινῶν καὶ κατισχυόντων τοῦ σώματος· καὶ ταῦτα οὐ λόγος ἄλλως, ἀλλὰ καὶ παρόντων αὐτοὶ καὶ μαρτυροῦντων οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ πάντες σύμφωνοι οἱ τότε καὶ θαρρόντων αὐτὸν εἰς τοὺς κινδύνους προθυμώμενοι καὶ ταῦτα τῆς εὐγενεῖς ἐκείνης γλώττης παρηγορία βοῶσης ἀκούοντες· ὃ ψυχῆς ἐκείνης ἀσχέτου καθάπαξ τῶν τῆδε καὶ ὁμοίων, καὶ μεγαλοφυῶς, καὶ ὑπερημένης τῶν σωματικῶν δεσμῶν τῶνδε, καὶ τῆς ἀσκήτου ταύτης συζυγίας, ἀνεπιστρόφον ταῖς τοῦ λωσιτελοῦντος αὐτῆς κρίσεσιν· ὃ τοῦ γενικῆς σώματος ἐκείνου, διακαρτερεῖν ἔχοντος, οἷς ἂν ἐκείνη νομίζοι, καὶ τοσοῦτον ἄρα τῆς συζυγίας κερδαίνειν λαχόντος, ὥστε καὶ καθυπουργεῖν ἐν τοῖς βελτίστοις δόγμασιν.

Christia-
num se
confitetur;

6. Ἄλλ' ἐπειδὴ γε καὶ ἤχη τοῖς προστάταις ἐκείσε τῆς ἀσεβείας ὁ γενναῖος ἐκείνος, οὕτως ἔχων θάρρους καὶ λογισμῶν, καὶ παρηγορία δῆλον ἑαυτὸν ποιεῖται χριστιανὸν ὄντα, καὶ μὴδ' ἂν, εἴ τι περὶ αὐτὸν γίνοντο, τὴν κρατήσασαν ταύτην γνώμην μεταθήσονται καὶ τραπήσομενον· οἱ δὲ καὶ ὁμοῦς ἐπι πειρῶνται, τοῦτο μὲν λόγοις τισὶ θεοπεντικοῖς¹ καὶ μαργαρίταις καὶ δωρεῶν ὑπερβολαῖς τόσαις καὶ τόσαις, τοῦτο δὲ καὶ ἀπειλαῖς βασάνου πάσης χαλεπωτάτης καὶ πείρας, τὸ γενναῖον μεταβαλεῖν τοῦ ἀνδρός καὶ ταπεινώσαι τὸ φρόνημα, τῆς ἀπονοίας, ὃ μάταιοι, φεῖ, ὄμεις καὶ λῆροι· πῶς ὄλως φήθητε τῆς τοσαύτης ἀνδρείας ἐκείνου κατεπιχειρῶσαι; πῶς τὴν κρατήσασαν οὕτως ἐπ' αὐτοῦ τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν μεταπειῖσαι καὶ τὸν τοσοῦτον ἐπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς πίστεως φλέγοντα ζῆλον, ὥστε προσθέσθαι τῆ καθ' ὁμᾶς αἰσχύνῃ καὶ τερατείᾳ καὶ μυσσαρᾷ καὶ ὄντως καταγελάστω παντὶ νοῦν ἔχοντι λέσχη; πῶς τοὺς οὕτω καλλίστους αὐτῶν λογισμοὺς καὶ τὴν γνώμην, ἢν εὐγενῶς προδότησατο, καταπροδοῦναι καὶ προλιπεῖν ἐδόξατε, τοιαῦτά τινα νηπίων ὥσπερ εἰ θέλητρά τε καὶ φόβητρα προτείνοντες, καὶ τὸν ἀκλόνητον αὐτοῦ τῆς θεοσεβείας πύργον, τὸν ἐπὶ τῆ πέτρα κραταιῶς ἐρηρεισμένον καὶ θεμελιωμένον καὶ τῷ ἀκρογωνιαίῳ λίθῳ Χριστῷ, κατασεισῆσαι καὶ καταστρέψασθαι τοιοῦτοις δὴ τισιν ἡλιθίοις ἐπιχειρήμασι, καλαμίνοις ὡς εἰπεῖν κοντοῖς ἢ χειρῶν ὀθήσει καὶ σπαράγμασι καὶ ἄμαιομένων ἀνθρώπων ἐστὶν διανοήματα καὶ κινήματα; πῶς ὁμῖν εἰς νοῦν ἦκε, πῶς ἐν ἐλίπαι, τὸν ὄπο τῆς ἄνωθεν χάριτος ἐλλαμφθέντα καὶ ἐμπνευσθέντα, καὶ ὄλως γενεσάμενον καλὸν Θεοῦ ὄψμα καὶ πείραν τῆς ἀποκεκρυμμένης σχόντα Θεοῦ σο-

Ad impios
oratoris
apostrophe.

Ephes. 2,
20.

φίας καὶ γνώσεως καὶ τῶν μυστηρίων, τὰ ἑμέτερ' αἰσθῆς ἀλλάξασθαι καὶ ἀνθελέσθαι μάταια καὶ μυθώδη πλάσματα καὶ πολὺν λῆρον καὶ πλάνην παντάπασιν ἀλόγιστον, καὶ οὐδὲν ὄγιες οὐδ' ὄλως ἀκούειν ἀνεκτῶς ἀνθρώποις σφρονοικοῖς ἔχουσιν καὶ ὄλως οὐδὲν καὶ πάντοτε μέτριον ἐπαίνοσι; πῶς αὐτὸν προελέσθαι τὰ ἑμέτερα βδελύγματα², καὶ τὴν τῆς ἀκολασίας καὶ ἀσωτίας πομπὴν καὶ τὸν θρίαμβον τῶν ἀσελγῶν πράξων τοῦ προστάτου καὶ καθηγεμόνος τῆς ἀπάτης ὁμῖν καὶ τὰ τῆς αὐτοῦ³ βιοτῆς καὶ τῶν νομοθετομένων ὁμῖν ἐξ αὐτοῦ συνθημάτων ἄσμενα δράματα; ἂ καὶ ἐν ἐν βοσκῆμασί τις νομίζοι, γέλως ἂν εἴη πλατῆς, καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν αἰσχύνῃ καὶ ἀηδία μάλιστα, καὶ οὐκ οὐδ' ὡς εἴ τι γε τῶν ἄλλων ἀπάντων μίσημά τε καὶ ἀποτρόπαιον. Πῶς ταῦθ', ὅπερ ἔφη, αὐτὸν ἐλογίσασθε προελέσθαι ἀντὶ τῶν πανσόφων καὶ πανσέμων παλαιῶν ἐκείνων νόμων καὶ τῆς ἐπ' ὄρους ἐγγισθ' ὁμῖν αὐτοῦ θεοδιδάκτου παραδόσεως καὶ ἱερᾶς ἀγιοτείας εἰς ἀγωγήν ἀνθρώποις, πολὺ τὸ κόσμον· καὶ σεμνὸν ἔχουσαν καὶ σκιαγραφοῦσάν γε μὴν καὶ χαράττουσαν καὶ ὑποδεικνύσαν ἐπι τελώτερα καὶ θεώτερα, ὡς ἄρ' ἔδειξεν ἐπίδηλον χρόνοις ἕσπερον; ἀντὶ τούτων αὐτῶν καὶ τῆς τῶν προηγορευμένων καὶ προκεκηρυγμένων ἐκβάσεως καὶ τῆς ἐν γῆ θεοφανείας τοῦ σωτήρος Χριστοῦ, πολὺ τὸ πιστὸν καὶ μάλ' ἐπαράδεκτον ἐχούσης, ὅστις ὄραν ἔχει ἀπὸ τῶν λόγων, ἀπὸ τῶν ἔργων, ἀπὸ τῆς διὰ τῶν θαυμάτων αὐτῶν ἀποδείξεως, οὐ τοῦ δεσπότου τριμικῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκολούθων ἐξῆς αὐτοῦ καὶ διαδεξαμένων καὶ πεπιστευμένων τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ καὶ τὸ κήρυγμα, τοὺς ἀσφόδους ἐκείνους καὶ πανσόφους φημί, τοὺς ἐδτελεῖς τὸ φαινόμενον καὶ πένητας καὶ ἀόπλους, καὶ διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἰσχύσαντας τῷ τῆς ἀληθείας κράτει, οὐ⁴ τῷ τῶν δογμάτων ἐπαγωγῷ καὶ κατὰ κόσμον ἠδύνοντι καὶ τοῖς ὑπερφροῦσι θαυμαστοῖς ἔργοις κατὰ νόσον, κατὰ δαιμόνιον, κατὰ πάσης πλάνης· ὃν καὶ μόνον σιαί, ὃν καὶ μόνον ἐπικλήσεις τὰ μέγιστα δύνανται πρὸς ὄνησιν ἠτινασοῦν ἀνθρωπίνην ἐκείνην μέχρι καὶ δεῦρο. Ταῦτ' ἐκείνου ἐν δευτέρῳ θέσθαι τῆς ἑμέτερας βδελυρίας⁵ καὶ ἀμαθίας καὶ τερατείας φήθητε, τὰ θαυμαστά καὶ βωόμενα καὶ ἄμεθέστερον αἰσθῆς ἔπειτα καὶ πάνσοφοι πλείστοι τὴν ἀνθρωπίνην ἄνδρες σοφίαν ἀντὶ πάσης ἄλλης παιδεύσεως καὶ γνώσεως ἐλλοιτο, καὶ συντάγμασι καὶ φιλοπονήᾳ λόγων ἐκόσμησαν, ὄλως ἑαυτοὺς ὑποτάξαντες αὐτῷ τῷ τῶν λόγων κράτει, αὐτῇ τῇ τῆς σοφίας σεμνότητι, τοῖς τῶν ἀμαθῶν ἐκείνων διδάγμασι. Καὶ μὴν δι' ἀγῶνων ἔτ' αἰσθῆς ἕτεροι πάντοτε πλείστοι καὶ μαρτυρικῶν καμάτων παντοίων καὶ πάντων χαλεπωτάτων τοῖς σώμασι φέρειν διακαρτεροῦντες ἐβεβαίωσαν τὰ ληθῆς τῆς χριστιανικῆς θεοσεβείας αὐτῆς, ἐπὲρ ἧς ἐκινδύνοντο καὶ προφειτο δίδόντες ἐκόντες [ὄντες⁶] ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ ἑσπᾶν τε καὶ ἡδίστα καὶ τῇ τῶν οἰκειῶν σωματικῶν ὀλιγορία καὶ τῷ τῆς καστερίας κρᾶτει· καὶ ἐν οἷς ἐνήργουν ἄλλοις παραδόξοις ἔργοις καὶ τεραστοῖς αὐτοὶ τε κατέπειθον εὐ μάλ'

6. — ¹ θεοπεντικός V. — ² βδελύγματα V. — ³ αὐτοῦ V. — ⁴ ita V; legendum videtur καὶ

ἐαυτούς

— ⁵ βδελυρίας V. — ⁶ homoceleton.

A εαντούς, και τοὺς ἄλλους ὁρῶντας ἐπειθον περὶ τῆς ὀρθότητος και ἀληθείας και ἀσφαλείας τῆς πίστεως.

7. Ἄλλ' ἄρ' ἐκεῖνοι μηδὲν τῶν τοιούτων ἐν νῷ θέμενοι κακοὶ κακῶς τὴν ἀρχὴν, ὡς ἔφηρ, και ἀμοιῶς πεῖραν τινα ταύτην διὰ λόγον λαβεῖν ἠξίουν τῆς τοῦ ἀνδρός ἐνστάσεως· και λαμβάνουσί γε, και κατελέγχονται ματαίοις και ἀνηνῆτοις ἐγχειροῦντες, ὡσπερ ἂν εἰ πῶς τις ὄρηθον καταφύγειν πειρωτό· μετὰ δὲ τὴν πεῖραν αὐτὴν ὡς τελευτῶντες οὐκ ἀπείπον, πλείστον ὅσον φιλονεκίησαντες και λόγοις ἀμίλλησάμενοι, οἱ μαριώδεις ἐκεῖνοι και βέβηλοι και παμμίμοροι· ὡς δ' οὐκ ἀπείπον, τότε δὴ τότε λοιπὸν ἐπειτα δεσμοῦς βαρυτάτους και πικροτάτην εἰρκτὴν ὁ γενναῖος ἀθλητῆς και ἀήττητος τοῦ Χριστοῦ κατακρίνεται· και εἴσεις ἐδελις πάνν τοι και ἀπίητος, ὁ πάσης τῆς ἔλγης ἀνάλωτος και τῶν ὀρωμένων πάντων ἄσχετος και καθάπαξ ἐλευθερος, ὁ τὴν γῆν πᾶσαν και τὸν ἄπαντα κόσμον και αὐτὸ μὲν οὐκ ἔπεραρθεῖς τὸ οἰκεῖον σῶμα, ὁ τὸν νοῦν ὄλον εἰς οὐρανοῦς ἐκδημον περιεσας και μεταθέμενος ἐκεῖσε τὴν πολιτείαν και οὐ τὰ παρόντα βιωτέων και ζῶν, εἰ και μετὰ δεσμῶν ἦν ἐτι πο τοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῖς ὕψηλοῖς ἐκεῖνοις και θεοῖς ἄνω συγκαταλέξας ἐάντων συστήμασι και συντάγμασιν. Ἄλλὰ τριψας γε μὴν ἡμερῶν οὐκ ὀλίγων ἀριθμὸν ἐπὶ τῆς εἰρκτῆς ἄσitos, ἔπειτ' ἐξάγεται τοῖς βδελουοῖς¹ ἀθις ἐξεσταῖς και κριταῖς· πάλιν τῶν ἀνομων οἱ μάταιοι πόνοι, πάλιν παραπλήσια δράματα, πάλιν τοῦ ἀνδρός ἐκεῖνοι πειρῶνται και πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆως ἐκκαλοῦνται τῆς γνώμης ταῖς αὐταῖς αἰς πρότερον ἢ και ἴσως πλείοσιν ἐπαγγελίας και ἀπειλαῖς. Πάλιν ὡσαύτως, ὡς ἦδη και πρότερον, ἀποκροοῦνται και ἀποχοροῦσι τῆς ἀνομήτου ταύτης πεῖρας· και τοῖς δεσμοῖς ἀθις και τῆ εἰρκτῆ παραπέμποσι τὸν γενναῖον· και τοῦτ' ἀθις μετὰ τὰς ἴσας ὡς και πρῶην ἡμέρας, ὅσitos διακατεροῦντος αὐτοῦ· και τοῦτο μάλ' ἀθις εἰς τρίτην ὡσαύτως ἐτι· και ἦν οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ πλέον ἢ και τὴν ἀρχὴν ἦδη πρότερον ἦν.

B Βάσανοι λοιπὸν ἐπειτα καθάπαξ ἀπειταμένον και πληγαὶ και ὕβρις κατὰ τοῦ προσώπου πᾶσα· και κατὰ κόρης παῖται και συστρέφεται και ὀθεῖται· και πάντα φέρει θαναματός ἐκεῖνος ἀνηρ και ἄμα τῷ ὀωμαλέω και σχήματι ταπεινῷ και χαριεντι διαπερέπον και οὐδὲν ὅ,τι ποτὲ μὴ μεταβαλῶν, μὴ τῆς γνώμης, μὴ τῶν γεννικῶν λόγων, μὴ τῆς κοσμιότητος, μὴ τῆς παρησῖας, μὴ τῆς ἀνδοκῆς ἀμῆς· και πάντα πάσχων και κατατεινόμενος, τῷ δεσπότη και σωτήρι τὸν νοῦν ὄλος προσεῖχε και προσελιπάρει, καθικετέων ἐπιρρωνένειν ἐμπνέοντα δῖναμιν και χάριν ἄτρεπτον εἰς τοὺς ἀγῶνας και τοὺς αὐτοῦ πόρους, και τὰς πληγὰς και τοὺς μῶλωπας ὡς δῶρα δεκτὰ και θύματα και καρποφορίαν εὐγενῶς προσφερομένην αὐτῷ προσέσθαι, τῷ δόντι λότρων ἐπὲρ ἡμῶν τὸ οἰκεῖον αἷμα και τῆς τοῦ διαβόλου τυραννίδος ἡμῶς και τῆς πλάνης και τοῦ σκότους ἐλευθερώσαντι. Ἄλλ' ἐπειδὴ και τὴν τελευταία σφαγὴν ἐκεῖνος καταδικάζεται, ταυρνόντων ἔμοι δοκεῖν ὡς οἶόν τ' ἦν ἐδ' μάλια τῶν ἀνομων δικαστῶν τῷ

cruciatu
aegro
animo
tolerat;

capitis
damnatur.

πέρας τῆς τοῦ ἀνδρός ἀριστείας, ὡς μὴ φερόντων ἴσως τὸ διὰ πλείων ἀήτητον αὐτοῦ και τὴν ἀκάματον εἰς τοὺς κινδύνους ἔφεσιν και παρασκευῆν, ὡ τῆς ἂν γενοίμην ἐνταῦθα ἢ πῶς ἂν χρησαίμην τῷ λόγῳ; ἐνταῦθα γὰρ τῷ γενναῖῳ τοῦ δρόμου τῶν ἀγῶνων ὁ πᾶς ἄρα σκοπός, και τῷ λόγῳ δὴ τούτῳ νῦν και τὸ πέρας τῆς μεγάλης αὐτῆς² προθέσεως· και συνορᾷ μὲν ἴσως ὁ νοῦς, και εἰ μὴ τελείως, συνορᾷ δ' ὁμῶς ὅ,τι ποτ' ἄρα και συνήσιν, ὅλον δὴ τηρικαῦτ' ἐπὶ γῆς μέγιστον ἔργον ἐτελεῖτο, ἠδιστον μὲν οὐκ οἶδ' ὡς εἰ τί γ' ἄλλο τῷ τῶν ἀπάντων ἀνοθεν ὀρῶντι δεσπότη και πρὸς τὴν ἄθλησιν τὸν αὐτοῦ μαχητὴν φιλανθρώπως ἐδ' μάλια και κραταιῶς ἐπαλεῖφοντι, τὸν εἰς αὐτὸν μόνον ὀρῶντα, τὸν εἰς αὐτὸν μόνον ἀνατεινόμενον και σπεύδοντα, και πάντων ἀνεπίστροφον, ὕπεροῦντα τῶν περὶ αὐτὸν πραγμάτων· ἠδιστον δὲ ἄμα και ὄντως παυθαύμαστον ταῖς ἀγγελικαῖς και νοεραῖς αὐταῖς ὀδοῖαις ἐφορομένης· και μὴν ἐτι κάλλιστον ἀπάντων λογισμοῖς ἀνθρωπίνους και ξένον ἢ κατ' ἔθος, συννοεῖσθαι τοσοῦτον φρονήματος ἀκμῆν, τοσοῦτον ἄτρεπτον συναρπάσαντα και κατασχόντα θεῖον ἔρωτα, τελεσιουργόν, ἀντόντα και τῶν κάλλιστων ἐπιτυχῆ, και τοσαύτην ἀφανῶν ἐχθρῶν μάλιστα και φανερῶν τοῦ κακοῦ προστατῶν και ἀξίων ἐκεῖνοις ὕψηλων ἀντιπράξιν πᾶσαν, πᾶσαν ἠττωμένην και ἀνεκτοῦσαν και γέλωτ' ὀφλοσαν. Συνορᾷ μὲν οὐκ ταῦθ', ἦπερ ἔφηρ, ὀτιοῦν ὁ νοῦς, και ἄμα ἠδεται και φρίττειν ἔχει, ἄτονεῖ δ' ἢ γλώττα, και οὐ λέγω νῦν ἔγωγε τῶν πραγμάτων ἀξίως, ἀλλ' ἄρα και ὢν αὐτὸς μετρίως συνήσιν, προφῆρειν ὅ,τι ποτ' ἄρα και ἰκανῶς ὄρηθον χρῆσθαι. Ἄλλὰ δεῦρο δὴ μοι νῦν, ὡ στεφανίτα Χριστοῦ, και πλουσίας πάντως τὰς ἀμοιβὰς και μεγίστην και ἄρητον τὴν χάριν εὐληφῶς παρ' αὐτοῦ, δεῦρο δὴ μοι και τινα παράσχον τῷ λόγῳ νῦν συναρῶμενος δῆραμιν και τι χάριτος σῆς και κράτους πνεῦσον αὐτῷ και τόνον πρὸς τὸν δρόμον τόνδε και τὴν σπονδῆν, μὴ παντάσῃ κατόπι ἐλλεῖν μηδὲ πλείστον ὅσον ἀπολειφθῆναι τῶν σῶν ἀριστευμάτων τε και τροπαίων. Και κατασχῆναι μὲν ταῦτα μᾶλλον τοῖς ἐγκωμίοις, οὐκ ἂν τοῦτο φαίην ἔγωγε, κατασχῆναι δ' ἴσως ἐάντων και κατελέγξαι μᾶλλον ἠλίθιον και τῶν μὴ προσηκόντων ἀντιποιούμενον και κρείττισον ἢ κατ' αὐτὸν ἐγκεχειρηκότα. Οἶον γὰρ δὴ τὸθ' ὡς ἀληθῶς, ὡ παρόντες και τῶν λόγων νῦν τούτων ἐπακροόμενοι και μοι ὡσπερ ἐκεῖσε παρόντες, ἐποπτεύετε και τῷ λόγῳ συνεκδημεῖτε και τῷ νῷ τὸ θέατρον ὀφαπλοῦτε και ὕπανοῖγετε, τὸν ἀγωνιστὴν ἐν μέσοις ἰστῶντες και τὰ τοῦτο παλαίσματα καθορῶντες και συνδιασκεπτόμενοι, ὅλον μένοι γε θαῦμα τότε τοῦ βίου και ἠδιστον θέαμα, νεανίας κάλλιστος ἰδεῖν και γενναῖος, ἐν ὄρας ἄνθει και ὀμῆς ἀκμῆ, τοὺς ὕπερ Χριστοῦ δεσμοῦς και τὴν ἄτιμον, ὡς γ' ἐδόκει τοῖς φονεταῖς, καταδίκην ἐκεῖνην και πομπὴν και τοὺς ἐμπαιγμοὺς και τὰς πληγὰς και τὰς μᾶστιγας, ὡς εἰ τι τῶν κομιδῆ ποθεινῶν και τιμῶν, πῶς ἂν εἴπη τις, προσέμενος και φέρον και χαίρων ἐδ' μάλια, τὴν ἐπὶ σφαγῆν ἀγόμενος, στερωῶς στερωῶς και ἠδιστος ὄραν

ORATIO

E

F

Audientes
hortatur
orator.

7. — ¹ βδελουοῖς V. — ² ita V; lege αὐτοῦ vel ταύτης.

και

ORATIO και ὁρᾶσθαι, και ἀκατάληκτος και πάσης βο-
ων ἰλαρότητός τε και χάριτος, και τὴν ἔσω τῆς
φυγῆς και τῶν λογισμῶν ἐορτήν διὰ τῆς κατὰ
τοῦ προσώπου γαλήνης και τῶν ἐδγενῶν παρ-
ρησία λόγων δεικνύς. Ἐκείνην ὄντως τὴν ἀγω-
νίαν, ἐκείνην τὴν θέαν, ἐκείνον τὸν τοῦ μα-
χητοῦ και νικητοῦ θρίαμβον, ἄνωθεν μὲν ὁ φι-
λάγαθος δεσπότης ἐπεκρότει και κατεκόσμη
στεφανίους· ἀγγελοι δ' ὄροντες ἐθαύμαζον και
συνήδοντο· ἠγάλλοντο δ' ἐκείθεν συναρόμενοι
τοῖς τοῦ ἀνδρὸς ἀθλοῖς και οἱ πρότερον ἐκείνοι
μέγιστοι και μεγαλόνομοι τῶν αὐτῶν ἀγῶνων
συναβληταὶ και τροπαιοῦχοι, και τὰ οἰκεία νῦν
ἐπεγνώσκον και χάριν εἶχον τῷ συναγωνιστῇ,
τοῖς ἑαυτοῦ τὸ πιστὸν πάντοι παρέχοντι τοῖς
αὐτῶν και καινίζοντι και καλλύνοντι τὰς αὐτῶν
ἀριστείας ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς· και προ-
θύμως εἰς αὐτοὺς τρέχοντι γνησίως ἀτήντων
και ὀκειοῦντο, και μέσον αὐτῶν ἐλάμβανον.

Ad mortem 8. Ἀλλὰ τῶς γε μὴν μετὰ τὴν τοῦ θανάτου
ducitur ἐκείνην και ψῆφον ὁ γεννάδας εὐ-
Michael. θαροῦς ἐχώρει πρὸς τὴν σφαγὴν· ἀνεκίτητε
μεγαλοφῶν γλώττη τὴν μακαρίαν ὁμολογίαν,
πλήττων ὡς ἀληθῶς καιρίως αὐτὸς τοὺς
ἀλιτήριους ἐκείνους και βασκάνους και φονευ-
τάς· ἀνεβόατο τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ὑπὲρ ἧς
τοὺς κινδύνους ἤρειτο, ἐπεβοῦτο τὴν αὐτοῦ
τοῦ δεσπότην κλήσιν κατ' αὐτῶν τῶν κινδύ-
νων και τῆς ὅλης ἀγωνίας, διὰ πάσης ἰῶν τῆς
δόδοῦ και παντὸς τοῦ θεάτρον, ἐν αὐτοῖς τοῖς
ἐσχατοῖς, ἐν αὐτῇ τῇ σφαγῇ. Λέγεται γέ τοι
και τοῦτο· <ὡς> τῶν παρόντων αὐτῶν τρη-
καῦτα και αὐτῶν ὁρώντων και αὐτῶν ἀκονόντων
ἀνοόμεν· λέγεται γέ τοι, ὡς ἄρα και μετὰ
τὴν τελευταίαν πληγὴν και τὴν τομὴν αὐτῆν
και τὸν χωρισμὸν τῆς ἱερᾶς κεφαλῆς τοῦ παν-
τὸς ἄλλου σώματος, τὸ θεοκίνητον ὡς ἀληθῶς
ἐκείνο τοῦ ἀνδρὸς στόμα τὸν Χριστὸν εἶχε, και
αὐθὺς ἔλεῖν ἐπεκαλεῖτο. Και ξέρον οὐδὲν οὐδ'
ἄηθε τοῦτο τῶν τοῦ Χριστοῦ τοσοῦτων θαυ-
μασίων και παραδόξων πάλαι και ἀεὶ νῦν και
τῆς ἀροῦντο και ὑπερβανούσης αὐτοῦ πάντα
και τοῦν και λόγον και τὴν φθίν μὲν οὐκ αὐτῆν
C παντοφυγῶν δυνάμεως· ἐξῆς μὲν γε ἀγῶν μέ-
γιστος και σπουδῆ και φιλοτιμία και φιλοκει-
κία μεγίστη τοῖς τότε γίνεται παροῦσι και θεω-
μένοις τὴν παρησίαν και καρτερίαν ἐπὶ τοῖς
κινδύνοις και ἀριστείαν και νίκην τοῦ ἀνδρὸς
και τὴν μὲν ψυχὴν ἀληπτον παντάπασι περιγι-
νομένην και ἀποχοροῦσαν, αὐτὸ δὲ τὸ καλῶς
αὐτῇ δουλεύσαν ἱερὸν σῶμα λειψθὲν κάτω και
προκείμενον μόνον ἐπ' ἐξουσίας, ὥστε καθν-
λακτεῖν και λυτῶν κατ' αὐτοῦ τοὺς παμμά-
ρους ἐκείνους φονεῖς, μηδὲν ἐπὶ τῆς ἀήτητον
φυγῆς κατισχύσαντας. Γίνεται δ' οὐκ ἔρως ἅπασι
Reliquias 8. Ἀλλὰ τῶς γε μὴν μετὰ τὴν τοῦ θανάτου
pie και ψῆφον ὁ γεννάδας εὐ-
colligunt και ἡμιλλῶντο δ' ἐκείθεν συναρόμενοι
christiani. τοῖς τοῦ ἀνδρὸς ἀθλοῖς και οἱ πρότερον ἐκείνοι
μέγιστοι και μεγαλόνομοι τῶν αὐτῶν ἀγῶνων
συναβληταὶ και τροπαιοῦχοι, και τὰ οἰκεία νῦν
ἐπεγνώσκον και χάριν εἶχον τῷ συναγωνιστῇ,
τοῖς ἑαυτοῦ τὸ πιστὸν πάντοι παρέχοντι τοῖς
αὐτῶν και καινίζοντι και καλλύνοντι τὰς αὐτῶν
ἀριστείας ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς· και προ-
θύμως εἰς αὐτοὺς τρέχοντι γνησίως ἀτήντων
και ὀκειοῦντο, και μέσον αὐτῶν ἐλάμβανον.

κατὰ τῶν ἐσθημάτων, ὧν περιεκίετο, ζανίδας D
τινάς ἐκείθεν δέξεται, τοῦ βλον και τῆς ζωῆς
αὐτῷ περιβολὴν ἀσφαλείας και ὀπλισμῶν. Και
πολλοὶ γε και μέχρως αἱμάτων και πληγῶν εἰς
τοῦθ' ὤρηθήσαν, πρόθυμοι κοινοῦ τῶν ἀγῶ-
νων ἐκείνῳ και συναβληταὶ τῇ προθέσει πάν-
τως και τῷ ζῆλῳ τῆς φυγῆς και μερίται τῆς
ἐπί τοῦ Χριστοῦ σφαγῆς τῷ μάρτυρι. Παρῆσαν
δὲ τρηκαῦτα και παρέτιχον πάντοι πλείστοι,
και τοῦτο γε οὐ μόνον διὰ τὸ τῆς πόλεως Ἀλεξ-
ανδρείας, ἐφ' ἧς οἱ ἀγῶνες τῷ μάρτυρι, ὡς πάν-
τες ἴσμεν, ἀεὶ πολυπληθεῖς ἀνθρώπων, και δι'
ἐμπορίας και δι' ἄλλους πάντας ἄλλους ἄλλοις
προσέχοντες τρέπουσιν και τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείσε
ποιούντας ἐπίχρουν. Ἀλλὰ πολλῶν γε μᾶλλον
ἐτι συνήθουσε πάντας ἢ φήμη τοῦ ἀνδρὸς και
τὸ μέγα και θαυμαστὸν ἔργον τῆς ἀγωνίας και
ἀριστείας αὐτοῦ· και οὐκ οἶον τ' ἦν πάντως οὐ-
δένας τῶν ἐκείσε τρηκαῦτ' ἀνθρώπων ἔχειν
ἡρέμα πρὸς τοσοῦτο θαῦμα τοῦ βλον και πρᾶγ-
μα γινόμενον ἄηθε· ἀλλ' ἠλείγοντο πάντες E
πρὸς τὴν καινὴν και θαυμαστὴν θέαν και παν-
τὸς γένους ἄνθρωποι, Ῥωμαῖοι τῶν διὰ τὴν
πρεσβείαν, ἤπειρ εἶρηται, και δι' ἐμπορίαν παρα-
τυχόντων τῇ πόλει, Ἰταλοὶ και τοῦτον γε πλή-
ρης διὰ τὰς ἐμπορίας ἢ πόλιν ἀεὶ, Ῥῶς ὡσαύ-
τως ἐθῶδες ἐκείνη, Ἀραβεῖς, Σύροι, αὐτό-
θεν τε και ἄλλοθεν ἐπίδημοι· και Τριβαλλοὶ (1)
παρῆσαν και αὐτοὶ κατὰ χρεῖαν πρεσβείας εἰς
τὸν τῆς χώρας ἄρχοντα, και τί ἂν ἀπαριθμοῖ²
τις πάντας; και πάντες γε ὁμοῦ οἱ τοῦ παρῆσαν
ὁμοῦ μετὰ σπουδῆς, τοῦ θαυμαστοῦ πράγματος
ἐκείνου και τῆς πάντας κατασχόσης φήμης
οὐ θεαταὶ μόνον, ἀλλὰ και ἐρσσταὶ, και πάντες
ἡμιλλῶντο³, ὡς ἔφηρ, ὑπὲρ τοῦ φθῶσας ἐκείθεν
ἐκαστος λαβεῖν ὅτιον, μέγιστον ὄντως πλοῦτον
παρεμπόρευμα· ἀλλ' ἐφθόνον οὐ μόνον τῷ ἀρι-
στεῖ και στεφανίτῃ νεκρῷ και⁴ τῆς τοιαύτης
ἐδόξίας και περιφανείας οἱ δυσσεβεῖς και
βάσκανοι φονεῦνται, ἀλλὰ και τοῖς περὶ αὐτῶν
οἷστο σπουδάξουσι· και πληγαῖς παντοῖαις ἀπο-
θῶνται και τὰς ἐλπίδας αὐτοῖς και τὸν ἔρωτα
τῶν θαυμαστῶν ἐκείθεν κειμήλιον αὐτίκα τέμ-
νουσι, περὶ παραδόντες τὸ πάντιμον ἐκείνο
σῶμα και τὸν χοῦν ἀποδόντες τῷ πρώτῳ χοῖ
και τὴν γῆν τῇ γῆ κατὰ τὴν ἀρχαίαν δεσποτικὴν
ἀπόφασιν· ἧς τῷ δεσπότη τῷ παντὸς ὀλίγος
ὁ λόγος, εἰ⁴ μὴ κατὰ τῆς γενναίας ἐκείνης και
ἀήτητον φυγῆς κρείτος ὅτιον λαβόντες, ἧς
ὁ πᾶς λόγος τῷ δεσπότη και τῷ αὐτοῦ και ἐπὲρ
αὐτοῦ μαχητῆ τε και νικητῆ· ἢ δὴ και τῶν
τῆδε μεταστὰς ἐκείνος εἰς οὐρανὸς τοῖς ὁμο-
τίμοις συγκαταλέγεται και πάλαι πρότερον
συνάλλοις, τῆς μακαρίας ἐπειλημμένος και
ἀνόσον και ἀνωλέθρου ζωῆς και πολιτείας περὶ
τὴν θέαν τριάδα· και συναγάλλεται τοῦτοις
και συγχροεῖται και συναπολαβεῖ τῆς ἐφετῆς
θεωρίας, και τελεῖται τὰ θεῖα μυστήρια, φθῶ-
σας προεισεγγυῶν εἰς τὸ οὐράνιον ἄνω θεοισ-
τήριον δεκτοὺς καρπὸς και θύματα τέλειαι
και ποθεῖν τῷ σωτηρῷ καλλιεργήματα, τοὺς
οἰκείους καρμῶν, τὰ οἰκεία αἵματα και τὴν

Testes plurimi.

E

Sancti corpus comburitur. Gen. 3, 9.

8. — ¹ Ἀραβεῖς V. — ² ἀπαριθμῆ V. — ³ supra lin. V. — ⁴ lectio incerta.

(1) Τριβαλλοὶ tunc temporis vocabantur qui deinceps Servi dicti sunt. Sp. LAMPROS, in By-

zantinische Zeitschrift, t. V, p. 71.

πρόθυμον

A πρόθυμον ὑπὲρ αὐτοῦ σφαγῆν καὶ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας καὶ πίστεως.

9. Ἐκέισε δὴ λοιπὸν ἔπειτα νῦν τοῖς ἐκ τοῦ παντός αἰῶνος περιβοήτοις καὶ θαυμαστοῖς ἐκείνοις ἀνδράσι καὶ τῷ πατριάρχῃ σύνεστιν Luc. 16, 22. Ἀβραάμ, εἶπουν ἐν τοῖς κόλποις ἐστὶν αὐτοῦ, ὡς τὰ ἱερά φασὶ λόγια. Πλὴν ὅτι ὁ μὲν τὸν νῦν θῆμα προσήνεγκε καὶ πρόθυμος ἦν τῷ Θεῷ καλοῦντι, ὁ δ' αὐτὸν ἐκὼν γε εἶναι τῷ Θεῷ καὶ μάλ' ἀθρόομτος ἐθύετο· μετὰ τοῦ Δαυιδ εἰργῆναι καὶ μετὰ τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων τριῶν παίδων τοῖς κινδύνοις ἐθραοῆς ἔοριεν ἐαυτὸν μετὰ τῆς ἀτῆς ἐδελπιστίας εἰς Θεὸν καὶ πίστεως· ἀλλ' οἱ μὲν γε καὶ αὐτόθεν ἀντελάμβανον ἀτίκα τῆς καλλίστης προθέσεως καὶ ἀνδραγαθίας τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν χαλεπῶν καὶ ζῶντες αἰθῆς ἐδάξαζόν τε καὶ ἀνύμουν τὸν ἔθστην, ὁ δ' εἰς τέλος ἐνεκαῆρε τοῖς δεινοῖς καὶ συνεπέρανε τὴν ἀγωνίαν αὐτῆ τῆ ζωῆ, καὶ ὡσπερ ζῶν καὶ θανὼν ὅμως ἀνύμει καὶ τὸν δεσπότην ἐνεκαλεῖτο· ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλοις, ὅσοι πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ σωτηριώδους οἰκονομίας ἐν ἄλλοι' ἄλλοις καὶ διαφόροις καιροῖς τε καὶ πέτραις μέχρι θανάτου τὴν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀληθείας ἔστασαν ἐπαροησιάσαντο, καὶ αὐτῷ τῷ τοῦ Χριστοῦ βαπτιστῆ καὶ προδρομῷ κήρυκε τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ συνήβλησε τῆ πίστει καὶ τὸ σῶμα παραπληρώσει ἐπέδωκε ἔρωμένως· τῷ θανάτῳ καὶ τῆ σφαγῆ· συνεκίρησε τοῖς θεοῖς τοῦ Χριστοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις ἐν μέσῳ ἐθνῶν καὶ συναγωγῆ λαοῦ πολλοῦ καὶ βαρέος τὸ δόγμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς πρόβατον ἐν μέσῳ λύκων κατασχεθεὶς καὶ ἀγόμενος πάντ' ἔφερε γενναίως πάθη, χαίρων ἐπὶ τοῖς ὑπὲρ τοῦ

1 Cor. 4, 9. ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ στήμασι· θέατρον ὄντως καὶ αὐτὸς κατ' ἐκείνους ἐγένετο μεγάλου θαύματος καὶ καινότερον καὶ ἄσθεσ ἤδη πολλῶν τῶν ἐτῶν, ἀγγέλοις τε συνηδομένοις καὶ συναρομένοις τῆ αὐτοῦ παρηγορίᾳ καὶ πάθῃ, καὶ ἀνθρώποις, τοῖς γε νῦν ἔχουσιν, ἡδομένοις ὡσαύτως· καὶ βελτιουμένοις τῷ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας ζήλῳ καὶ τῆ γεννικῆ καρτερίᾳ καὶ ἀριστεία καὶ νίκη· σνημιλλήθη τοῖς θαυμαστοῖς ἐκείνοις καὶ μεγαλωνόμενοις μάρτυσι τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγωνισταῖς καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ὁμῆς καὶ προθέσεως, τὴν ὑπὲρ τοῦ δεσπότητος παρηγορίαν ἀναλαβόμενος καὶ τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως περιβαλλόμενος, ἐναντίον φονεῦτῶν καὶ τυράννων· τῆς μαρτυρίας ἐδ' μάλα τὸ στάδιον εἰσῆν καὶ διήρσεν εἰς τέλος, ἄτρεπτος καὶ ἀνάλωτος διακαρτερόησας τοῖς δεινοῖς, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐργόδη καὶ χαλεπὴν πείραν καὶ προσβολὴν καὶ αὐτὸς κατ' ἐκείνους ὡσαύτως ἐσκενασμένος γεννικῶ φρονήματι, εἰ καὶ τινες ἐκείνων πρὸς πλείους βασάνους ἐπενεχθεύσας, οὕτω δὴ συμβάν, ἐδύχησαν ἐπιδειξασθα τὸ κράτος τῆς γνώμης καὶ τὴν ἀήτητον ἀριστείαν· πλὴν γε ὅτι κἀνταῦθα λέγειν ἔχομεν τῷ νέῳ τούτῳ μαχητῆ καὶ στεφανίτῃ καὶ μετ' ἀληθείας ἀποδεικνύειν τοῖς ἐδγνώμοσι θεαταῖς καὶ κριταῖς τῶν ἀγώνων, ὡς ἄρα καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκοθεν τῶν λογισμῶν παρρασκηνῆς φέρων ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν δὴ χαλεπὴν πείραν καὶ τῶν κατεπιχειροῦντων τῆς αὐτοῦ πίστεως βάσανον, εἰ καὶ τοῦ τέλους καὶ τῆς νίκης λαγχάει τά-

χιον· καὶ πρὸς αὐτοὺς μεθίσταται καὶ τὴν ἐπηγγελμένην καὶ αὐτῷ σὺν αὐτοῖς λαμβάνει κληρονομίαν· καὶ συναπολαβεῖ νῦν αὐτοῖς ὄντως ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ πατρὸς· ἐπιγινώσκει γὰρ τοὺς αὐτῷ γνησίους ὁ πάντων δημιουργὸς καὶ δεσπότης, καὶ ὢν ἐν ταῖς καρδίαις τὸ πνεῦμα γνωρίζει τε καὶ κράζει τὸ τῆς αὐτοῦ πατρῷου ὄνομα, ὡς δ' υἱὸς λοιπὸν ὄντας αὐτοῦ τῆ μεγαλοδωρεῆ τε καὶ χάριτι, κατὰ τὸν ἀποστολικὸν ἀληθῆ καὶ θεῖον λόγον, καὶ κληρονόμους ποιεῖται καὶ συγκληρονόμους Χριστοῦ καὶ προσλαμβάνει γε αὐτοὺς μετόχους τῶν ἀσίστων καὶ ἀνενοήτων παντάπασιν ἀγαθῶν, ἃ πάλαι γε αὐτοῖς ἤτοιμάσατο· καὶ προσλαμβάνει γε οὕς καὶ προλαβὼν φθᾶσας προέγνω καὶ οὕς ἐδικαίωσε καὶ προώρισεν, ὡσπερ δὴ καὶ τοῦναιτίον αἰθῆς ἐπιγινώσκει καὶ ἀπωθεῖται τοὺς ἄλλοτρίους καὶ νόθους καὶ ἀναξίους αὐτοῦ τῆς λαμπρότητος καὶ παραπέμπει πρὸς τὸ ἤτοιμασμένον σκότος τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς αὐτῷ προσήκουσιν, οἱ καὶ υἱὸς αὐτῷ τῷ τῆς κακίας ἀρχηγῷ καὶ πατρὶ σφᾶς αὐτοὺς κακοὶ κακῶς ἐκόντες γε ὄντες εἰσεποιήσαντο. Ἄλλ', ὅπερ ἐλέγετο, τοὺς οἰκέλους ἐπιγινώσκει ὁ σοφὸς καὶ χρηστὸς δεσπότης καὶ τοῖς ἐδγνώμοσιν αὐτοῦ δοῦλοις καὶ πιστοῖς ἐπ' ὀλίγων ἀναφανείσι καὶ τὰ μέγιστα καὶ πλείστα πιστεύει καὶ τελεώτατα, καὶ εἰς τὴν ἀνέκφραστον αὐτοῦ χαρὰν εἰσάγει καὶ εἰσοικίζεται, ὡς ἄρα καὶ νῦν εἶναι τοῖς καθ' ἡμᾶς τοῖσδε χρόνοις καὶ τόν γε δὴ νέον αὐτοῦ θεράποντα προσλαμβάνει καὶ οἰκειοῦται καὶ καθίστησιν ἐπὶ πολλῶν καὶ πιστῶν ἀναδεικνύουσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ συντάττει τοῖς αὐτοῦ λογάσι τε καὶ γνησίοις.

10. Ὡ μακάριος ὄντως ἐκεῖνος ἄνθρωπος, καὶ πλειστάκις τοῦτ' ἀκοῦεν ἄξιος, καὶ οὐ τοῦτο μόνον, οὐδὲ τοῦτο μᾶλλον ἢ καὶ σφόδρα θαυμάζειν ἄξιος τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἀσφαλοῦς οἰκονομίας· ὅς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ βραχεῖα τῆς βιοτῆς ἀκμῆ πόνοις ἀθραιέτοις πρόθυμος πάντων ὑπερφρονήσας τῶν τῆδε τάχιστ' ἀλλάττεται τοσαύτην ἐκκληρίαν καὶ μόνιμον κατὰ τὸ παντὸς αἰῶνος ἕραστὸν καὶ πλοῦτον καὶ βασιλείαν ἀσάλευτον. Ὡ τῆς καλῆς ἐμπροίας· ὦ τῶν καλλίστων κερδῶν καὶ συναλλαγμάτων· ὦ τῆς ἐλευθερίου καὶ ἐδγενοῦς, πάντων τῶν ὄντων καὶ αὐτοῦ γε τοῦ σώματος· ἀφειδοῦς μὲν ἐπιδόσεως, ἀλλὰ γε δὴ καὶ τῆς τῶν ἀρρήτων ἐκείνων καὶ ἀφθάρτων ἀτίκα αὐτόθεν ἀντιλήψεως, πάντα λογισμῶν ἐπερβανούσης καὶ μήποτε δὴ μηδ' οἰστισι μέτροις ὀριζομένης· ὦ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ καιροῦ τῶν γενναίων ἐκείνων ἄθλων καὶ τοῦ καλλίστου τῶν ἀγώνων, ὃν ἠγώνισται, καὶ τετίχηκε τὴν πίστιν ἀξίμουν καὶ τὸν δρόμον καὶ τὴν ὁμῆν κατὰ σκοπὸν εἰς τέλος διήρσεν, καὶ τὴν νίκην ἤρατο· καὶ νῦν ἐδρίσκει τοὺς λαμπροὺς στεφάνους καὶ ἀκηράτους, τοὺς ἀποκειμένους τοῖς ἀριστεύσασιν οὕτως ὑπὸ τοῦ φιλοτίμου καὶ δικαίου κριτοῦ. Ἄλλ', ὦ θαυμαστὴ καὶ καλλίνικε μαχητὰ καὶ στεφανίτα Χριστοῦ, σὺ μὲν δὴ κάλλιπ', ὢν ἔνεκεν ἠγώνισαι καὶ ἠρίστευσας, τετίχηκας πάντως καὶ ἀπολαβεῖς νῦν ἄνω περὶ τὸν δεσπότην ἐν οὐρανοῖς καὶ πόθῳ θεομοτάτῳ τῆς ἀληθοῦς πίστεως καὶ λογισμῶν κράτει καὶ γνώμῃ

ORATIO
2 Tim. 2, 19

Rom. 8, 15-17.

Matth. 25, 41.

Matth. 25, 41.

F

2 Tim. 4, 8.

Sancti invocatio.

9. — 1 corr., prius τῷ θανάτῳ καὶ τῆ σφαγῆ ἔρωμένους.

μεγαλόφρονι

ORATIO

μεγαλόφρονι πάντα παριδὼν τὰ τῆδε καὶ πάντα παραδραμῶν καὶ τάχιστ' ἀπαλλάξας, καὶ αὐτὸς τοὺς δεσμοὺς ὑπεραρθεὶς τοῦ σώματος ὑπερφωῶς, ἀνάλωτος περιγεγόμενος, τῆς μακαρίας καὶ ἀνωλέθρου λήξεως ἐπελάβον καὶ πολιτείας, ὡς ἐπόθησας. Τὸν δέ γε τὰ σὰ μάλιστα ποθήσαντα, τὸν δ' ἐμὸν πάντα θανασιτὸν βασιλέα καὶ τὴν σὴν μεγίστην ταύτην ἀνδραγαθίαν διαφέροντως θανασιτῶντα καὶ ὅσαι ὄραι θριαμβεύοντα καὶ καλλονόμενον ταύτη καὶ τρίβοντ' αἶε καὶ τροφῶντα πῶς ἂν εἶπῃ τις ὑπερβαλλόντων ἐπι πάσης ἀνοήσας καὶ ὕφρεως, τὸν ὄντως τῶν σῶν κατορθωμάτων καὶ τῆς νίκης συνετὸν ἐπιγνώμονα καὶ ἐπαινήτην καὶ ἐραστὴν ἀξιόχρεων καὶ τῆς σῆς σπουδαστὴν ἐδοξίας οὐκ οἶδ' ὡς εἰ τις καὶ ἄλλος ὄνοσον ἄλλον τῶν ἀπάντων, ἐπειδὴ καὶ ἴαν ἐτιμῶθησαν ὄντως αὐτῶ οἱ κατὰ σὲ τοῦ Θεοῦ φίλοι, καὶ ὅλους αὐτῶν ἤρτηται, καὶ ζῆν καὶ πνεῖν αὐτοῖς ὅλους ἔχει, τὸν καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς τὸ περὶ σὲ θαῦμα τὸν νοῦν ὡς οἶόν τε προσέχειν ἐξάπτοντα καὶ μὴ συγχωροῦνθ' ὅλους ἔχειν ἡρέμα, τοῦτον ἄρα δὴ καὶ ἄνωθεν ὁμῶς ἐποπτεοῖς καὶ πρόθυμος αὐτῶ γίνου καὶ εἰς ἐν πᾶσι παραστάτης καὶ πρόμαχος καὶ παρείης αἶε κοινοῦς αὐτῶ πάντων ἔργων καὶ βουλευμάτων, ἀντίτειν εἶ καὶ κατὰ σκοπὸν αὐτῶ καὶ βούλησιν· βούλησις δ' αὐτῶ, καὶ πάντες ἴσασιν, ὅσοις τοι νοῦς σωφρονικὸς καὶ μὴ τῆς ἀληθείας ὄνονος καὶ βίσκανος, ὡς ἄρα βέλτιστον ἂν εἴη πάντα τρόπον τῆ ἀρχῆς, καὶ πάντ' εἶδ' πράττειν τοὺς ὑπάρχοντες ἡμᾶς, καὶ ὅλους γε πάντας τοὺς ἐπανόμεους παν-

ταχοῦ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἀντιδοίης αὐτῶ τῆς D περὶ σὲ τοσαύτης προθυμίας αὐτοῦ καὶ σπουδῆς τὴν σὴν ἐπὶ αὐτοῦ πρὸς Θεόν, ὃ νῦν παρησία παρίστασα, σπουδῆν, κἀντεῦθεν Ἰλεων¹ αὐτῶ τὸν κοινὸν δεσπότην, καὶ πάσης ἐπιπραγίας καὶ πάσης ἐκκλείας εἰς αὐτῶ βοηθὸς εἰς Θεὸν καὶ μεστής, οὗ ζηλωτῆς σὺ καὶ μιμητῆς πάντως εἰς δύναμιν, ὡς ἔργοις ἐδειξας· ὅς ἀντιδοξάζει τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας καὶ πλουσίως ἀμείβεται. Εἰ δέ σοι καὶ τὸ παρὸν τόδε καθ' ἡμᾶς τοῦ λόγου δῶρον λόγον τινὸς ἀξίον καὶ φορὰ τις δεκτὴ, συμμετρονέμω πάντως τὴν δύναμιν ἢ μᾶλλον τὴν εἰς τὸ καλὸν τῆς ψυχῆς πρόθεσιν, καὶ τοῦτο γὰρ δὴ πάντως σὸν ἂν εἴη καὶ ὄντως κατὰ Θεοῦ μίμησιν καὶ τοῦτο τοῦμοῦ βασιλέως ἂν εἴη προσημαίνον. Καὶ νομίζομεν γὰρ πρὸς πάντα οἱ παρακαλοῦντι κατ' ὀφειλὴν πείθεσθαι, τοσοῦτον εἶδ' εἰδότες καὶ αἶε συλλογίζόμενοι τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς, ὡς ἄρα πάνθ' ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ χρηστά, καὶ τῶν βελτίστων ἡμῖν ἀπάντων καὶ πάντα τρόπον ἡγεμῶν ἔστι· καὶ οὐδενὸς ὅτου μὴ τοιοῦτον τυγχάνειν ἔχομεν, εἶ μὴ ἐπόμενοι τοῖς αὐτοῦ νόμοις καὶ λόγοις καὶ τοῖς κατ' αὐτὸν μάλιστα ὑποδείγμασι. Καὶ οὐκ αὐτοῦ μᾶλλον χάριν αἰ πρὸς πάντα παρακλήσεις αὐτοῦ, ἢ ἡμῶν γε αὐτῶν μᾶλλον, ὅπως ἂν ἐν καλλίστοις εἴημεν καὶ αἶε βέλτιον πράττοιμεν καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰνθρώπινα πράγματα. Καὶ τοῦθ' ἡμῖν εἴη χρόνοις ὅτι πλείστοις, τοῦ πάντων ἀγαθῶν ἀνθρώποις αἰτίον Θεοῦ διδόντος διὰ σοῦ βραβεύτοῦ.

10. —¹ ita V; fortasse legendum Ἰλέων?

DE S. IOHANNE IUNIORE

MONACHO IN THRACIA

C

F

SAEC. X-XI

COMMENTARIUS PRAEVIUS

H. D.

Theodori
Metochi-
tae oratio

1. Praeter orationem de S. Michaelē neomartyre, aliam quoque de S. Iohanne iuniore contineri in codice Vindobonensi Philosophico graeco 95 (=V), fol. 364-373, qui Theodori Metochitae opera rhetorica complectitur, in superioribus dictum est (1). Hanc etiam publici iuris facere aggredimur, uno quidem adhibito teste, sed egregio. Legenti statim manifestum erit hanc non esse orationem in catione habitam, sed potius libellum de vita et miraculis S. Iohannis. Praetermisso enim solito exordio, in medias res ingreditur Theodorus exponendo quo loco, qua occasione, a quibus inductus sit ut novi Iohannis gesta illustraret. A tritis etiam rhetorum artibus plerumque temperat, ut hagiographorum mores induat. Utinam illos aemulatus non esset qui sanctos non nisi multiloquio pro dignitate laudari existimant.

2. Dum Didymotichi Thraciae in monasterio urbis praecipuo versatur, a monachis incitatus est Theodorus ut ad conscribenda praeclara gesta Iohannis cuiusdam, qui prope civitatem cum jama sanctitatis et miraculorum viveret, calamum sumeret. Florebat Iohannes ille temporibus Basilii, Bulgarorum interfectoris. Natus erat in vico a Didymoticho civitate parum dissito, parentibus agricolis. A quibus pie educatus, Christi verba et praecepta assidue meditari coepit, habitumque monachorum induit. Hominum congressus abhorrens, in loca deserta secedit, ubi S. Iohannis Baptistae et Heliae prophetae virtutes aemulatur; soli Christo et sibi vacans, inter feras vitam ipsis angelis mirabilem agit. Victus ei herbae, potus aqua, tegumentum vestis cilicina, domicilium spelunca inaccessa. Non oportebat lu-

seu libellus de vita S. Iohannis iunioris.

(1) Supra, p. 669.